

Planlægningen af stabiliserings- og genopbygningsopgaven i Irakkrigen

Jonas Bertelsen

Indhold

Forkortelser	2
Indledning	4
Problemstilling	5
Problemformulering.....	6
Afgrænsning:.....	7
Metode:	7
Kildepræsentation:.....	9
Dokumenter	11
Rapporter	12
Biografier.....	13
Forskningspræsentation	16
Den historiske kontekst:	19
Iraks historie.....	19
USA's historiske relationer til Irak.....	21
Krigen mod terror	24
Analyse.....	26
The Future of Iraq Project (FOIP)	27
Det amerikanske forsvars planlægning af stabiliserings- og genopbygningsfasen	43
Konklusion.....	55
Litteraturliste:	57
Kildeliste	58
Litteratur	59

Forkortelser

CENTCOM: United States Central Command

CFLCC: Coalition Forces Land Component Command

CJTF: Combined Joint Task Force

CPA: Coalition Provisional Authority

CPA-IG: Coalition Provisional Authority Inspector General

DoD: Department of Defense

DoJ: Department of Justice

DoS: Department of State

FOIP: Future of Iraq Project

IIG: Iraqi Interim Government

IMF: International Monetary Fund

IRDC: Iraqi Reconstruction Development Council

JTF: Joint Task Force

NGO: Nongovernmental Organization

NSC: National Security Council

NSPD: National Security Presidential Directive

OIF: Operation Iraqi Freedom

OMB: Office of Management and Budget

OPLAN: Operations Plan

ORHA: Office of Reconstruction and Humanitarian Affairs

OVP: Office of Vicepresident

S/CRS: Department of State-Office of the Coordinator for Reconstruction and Stabilization

SIGIR: Special Inspector General for Iraq Reconstruction

USAID: United States Agency for International Development

USIP: United States Institute of Peace

WMD: Weapons of Mass Destruction

Indledning

I næsten ni år udkæmpede USA og en række allierede en kompleks krig i Irak. Krigen blev startet af Bush administrationen som en del af krigen mod terror, som var indledt i kølvandet på terrorangrebet mod World Trade Center og Pentagon den 11. september 2001. USA havde sammen med en stor koalition indledt krigen mod terror allerede i 2001, hvor de angreb Afghanistan fordi Taliban husede al-Qaeda og organisationens leder Osama Bin Laden, som havde taget ansvar for terrorangrebet den 11. september.¹

Mens USA hurtigt havde fået tilsagn om støtte fra adskillige nationer til krigen i Afghanistan, så var der en mere intens politisk optakt til krigen i Irak. Vi ved i dag, at den amerikanske administration allerede overvejede at inddrage Irak som en del af krigen mod terror i 2001. Irak blev dog ikke det indledende fokus, men de politiske og militære forberedelser til krigen mod Irak startede alligevel allerede i 2001. Den amerikanske administrations forsøg på at vinde international opbakning for krigen i Irak blev en svær opgave. USA argumenterede for at Irak besad kemiske og biologiske masseødelæggelsesvåben og terrorangrebet 11. september havde skabt en frygt for om sådan nogle våben ville kunne bruges mod USA.² Der var på det tidspunkt stor uenighed i det amerikanske militær og efterretningsvæsen om hvor troværdige disse oplysninger var ligesom både det britiske og tyske efterretningsvæsen var kritiske. Alligevel forsøgte den amerikanske udenrigsminister Colin Powell at overbevise FN's sikkerhedsråd om at godkende en krig mod Irak ved at præsentere amerikanske efterretninger om Iraks masseødelæggelsesvåben. Det lykkedes dog aldrig at overbevise FN's sikkerhedsråd om, at militær indgriben i Irak var nødvendigt og flere af USA's europæiske allierede ønskede at arbejde for en diplomatisk afvæbning af Irak.³

På trods af de politiske vanskeligheder med at vinde opbakning til krigen, indledte USA, sammen med Storbritannien og en række andre allierede, den 20. marts 2003 invasionen af Irak. Før det havde britiske og amerikanske fly haft en øget aktivitet over den no-flyzone som havde været opretholdt (dog med modifikationer) siden 1992. I august 2002 ændrede no-flyzone missionen karakter og amerikanske og britiske fly indledte offensive missioner som særligt var rettet mod irakiske luftforsvarsinstallationer. I 2002 indledte et CIA hold og senere et hold fra JSOC (Joint Special Operations Command) også aktiviteter i Irak. Deres opgave var at samle efterretninger og udvælge mål for konventionelle invasionsstyrker i Irak.

¹ Black, 2015, 54-55

² Ricks, 2006, 49

³ Gordon & Trainor, 2006, 71-72

Desuden skulle de have forsøgt at overbevise en række irakiske officerer om at kapitulere i stedet for at indlede et forsvar mod koalitionsstyrkerne. Det var også med en hvis succes, for da invasionen startede kapitulerede store dele af det irakiske forsvar uden kamp. Den 13. april indtog US marines Saddam Husseins hjemby Tikrit. Det var her Saddam Hussein havde forskanset sig med sine mest loyale soldater inden Bagdads fald, og selvom det først senere lykkedes at fange Saddam Hussein i Tikrit var invasionsfasen af Irakkrigen nu mere eller mindre afsluttet.⁴

Der skulle dog ikke gå lang tid inden sikkerhedssituationen i Irak udviklede sig negativt. I Bagdad opstod der plyndringslignende tilstande kort efter koalitionen havde overtaget kontrollen, noget koalitionsstyrkerne ikke havde været forberedte på. Der opstod også snart et regulært oprør, hvor oprørerne anvendte guerillataktikker og angreb koalitionsstyrkerne rundt omkring i landet. Det fremstod klart, at mens koalitionsstyrkerne havde gennemført invasionsfasen med stor overlegenhed og dygtighed, så mistedes kontrollen over sikkerhedssituationen hurtigt. Særligt den amerikanske regering modtog hurtigt stor kritik for den eskalerende sikkerhedssituation og den blev beskyldt for ikke at have forberedt sig på stabiliserings- og genopbygningsfasen.⁵

Problemstilling

Da amerikanske styrker angreb Irak i 2003 vandt de umiddelbart en imponerende sejr. Inden længe opstod der dog store problemer. Indledningsvist havde de kaotiske tilstande efter invasionen ført til plyndringer af butikker og generel uro. Denne uro udviklede sig i en nedadgående voldspirale og udviklede sig først til etniske kampe midt i besættelsen. Senere rettedes volden mod koalitionsstyrkerne og udviklede sig til en blodig og bekostningsfuld oprørskrig. Den politiske ledelse i USA havde forestillet sig, at irakerne ville modtage befrielsen fra Saddam Hussein, som den franske befolkning havde modtaget befrielsen fra nazisterne under 2. verdenskrig. Mens store dele af den irakiske befolkning var glade for at se diktatoren Saddam Hussein væltet, så var der også i store dele af befolkningen en udbredt skepsis mod amerikanerne. Siden har mange militærhistorikere argumenteret for, at de problemer amerikanerne mødte i Irak kunne have været forudset. Samtidigt står det klart for

⁴ Black, 2015, 63-64

⁵ Ricks, 2006, 107

mange, at en bedre plan for hvordan Irak skulle håndteres efter regimeskiftet ville kunne have afværget store dele af problemer, der udviklede sig.⁶

Problemformulering

En undersøgelse af hvordan USA planlagde stabiliserings- og genopbygningsfasen før Irakkrigen i 2003.

Konkret ønsker jeg med denne problemformulering at undersøge de planlægningsprocesser, som fandt sted frem mod Irakkrigen. Der var en række forskellige initiativer, som involverede flere statslige institutioner. Alligevel udviklede situationen i Irak efter regimefaldet i en kritisk retning. Embedsmænd og militært personel, som var involverede i stabiliserings- og genopbygningsindsatsen med tilknytning til ORHA og senere CPA, har ofte angivet totalt fraværende planlægning af netop stabilisering- genopbygningsfasen som den primære årsag til den eskalering af sikkerhedssituationen i Irak, som endte med at koste mange liv både blandt koalitionsens udsendte og i den irakiske befolkning.⁷ Militærhistorie har altid tjent til at søge lære af krig. Studiet af militærhistorie har naturligvis haft vidt forskellige karakterer gennem tiden, men en væsentlig del af formålet med disse studier har altid været at lære af egne og fjenders fejl, sådan at soldater kunne blive bedre til deres job. Studiet af tidligere krige er det eneste, som kan skabe et datagrundlag for forståelse af krig, der tager højde for alle de forskellige variabler, der ikke kan fremdyrkes i krigsspil eller øvelser.⁸

Det skal dog ikke forstås sådan, at jeg i min analyse ønsker at identificere én korrekt måde at håndtere stabiliserings- og genopbygningsindsatsen. Krigsteoretikeren Carl von Clausewitz mente ikke, at studiet af militærhistorie skulle udmunde sig i brugsmanuallignende teorier. Han mente i stedet, at formålet var at opnå en dybdegående og nuanceret viden om krig, der kunne tjene som udgangspunkt for kommandørernes egen kritiske teoridannelse.⁹ Jeg kan ikke håbe på at udrede en plan for stabiliserings- og genopbygningsmissioner. Mange med bedre forudsætninger har prøvet før mig. Ved at bidrage med en undersøgelse af de planer, der blev lavet og som er blevet offentliggjort, samt de processer planerne blev til under, kan specialet måske bidrage til en bedre forståelse af de mange forskellige dynamikker, som kan

⁶ Black, 2015, s. 68

⁷ Gordon & Trainor, 2006, s. 139

⁸ Michael Howard i Williamson & Sinnreich, 2006, s. 13

⁹ Højback & Ydstebø, 2012, s. 105

have haft indflydelse på planlægningen af stabiliserings- og genopbygningsfasen og i værste fald have kostet unødige menneskeliv.

Afgrænsning:

Det er nødvendigt at lave nogle få overvejelser i forhold til afgrænsningen af specialet.

Irakkrigen har været en udpræget kontroversiel krig og en central del af den forskning, der er lavet om krigen har i høj grad handlet om bevæggrundene for krigen, hvorvidt det var en ulovlig krig i forhold til internationale aftaler og ikke mindst, hvorvidt de ansvarlige politikere bevidst har ført deres respektive befolkninger bag lyset for at legitimere krigen. Ingen af disse spørgsmål vil have en central plads i dette speciale, men i det omfang den politiske optakt til krigen vurderes relevant for planlægningen og udførslen af stabiliserings- og genopbygningsdagsordenen i Irak vil det blive inddraget. Derudover var Irakkrigen en del af ”Krigen mod Terror” som startede med invasionen i Afghanistan 2001-2014, ikke bare for USA, men også for de fleste andre af koalitionsmagterne i Irak. Det er klart, at Irakkrigen må ses i kontekst af, at USA allerede var primus motor i et lignende engagement, som også har været med til at trække på ressourcer, der kunne have været relevante at bruge i Irak, men behandlingen af indsatsen i Afghanistan vil være overfladisk og skal udelukkende tjene som supplement til at sætte stabiliserings- og genopbygningsindsatsen i Irak i kontekst. Herudover vil analysen i dette speciale udelukkende fokusere på den amerikanske strategi. Allierede koalitionsmagters og det internationale samfunds bidrag i almindelighed vil udelukkende blive diskuteret i relation til den amerikanske strategi og vil ikke blive genstand for selvstændig analyse.

Metode:

For at opnå en grundig besvarelse af problemformuleringen vil denne opgave overordnet forsøge at følge stabiliserings- og genopbygningsprocessen i Irakkrigen, fra de politiske målsætninger, til planlægning og senere udførelse og implementering.

Analysen vil i det omfang det er muligt basere sig på historiske kilder. Her er det dog nødvendigt at være bevidst om, at der stadig er betydelige mængder kildemateriale, som kan bidrage med indsigt inden for dette emne, som endnu ikke er afklassificeret. Når det er erkendt, at det kun er et uddrag af det relevante kildemateriale, der er til rådighed, så er det også vigtigt at overveje hvilken betydning det kan have for analysen. Der er en risiko for, at

det kildemateriale, som er til rådighed, ikke er repræsentativt for det store billede af de planlægningsprocesser der fandt sted op til Irakkrigen. For bedst muligt at sikre, at analysen kommer til basere sig på informationer, der giver et indblik i det store billede af planlægningsprocessen, sørger jeg for at bruge et bredt udsnit af kilder, der spænder over så mange relevante institutioner og forskellige planlægningsprojekter som muligt. Overordnet set vil jeg så vidt muligt forsøge at dokumentere de planer gennem analyser af disse i de tilfælde hvor de er offentliggjort. Derudover anvender jeg rapporter som er produceret af statslige institutioner eller bestilt af statslige institutioner. I begge tilfælde bygger rapporterne på et meget bredt kildemateriale, der både inkluderer materiale, som er fortroligt, men hvor forskerne også har haft mulighed for at foretage interviews med hovedparten af de centrale aktører. Desuden vil biografiske værker blive anvendt for at bidrage med indsigt i hvordan de centrale aktører opfattede de situationer, som de navigerede i.

Blandt de biografier, der er anvendt er der tale om beretninger fra politikere, civile og militære embedsmænd samt forskere, som var tæt involveret i processerne. Disse beretninger har ofte en biografisk karakter, men i flere tilfælde hvor den givne person har været højtuddannet er der også en videnskabelig karakter i forhold til dokumentation og en kritisk vurdering af egne erfaringer. Som historiker er det naturligvis nødvendigt at have de kildekritiske briller på, når biografiske kildetyper som disse undersøges. Der er det forhold, at der kan lægge karrieremæssige og politiske motivationer til grund for selve bogen eller hvordan enkelte begivenheder erindres i værket. Der er også de banale forhold, så som, hvor godt forfatterne har kunnet huske de begivenheder, der ofte fandt sted mange år før bøgerne blev udgivet. I nogle tilfælde har forfatterne gjort brug af arkiverede mails, dagbøger og lignende for at sikre en så nøjagtig gengivelse som muligt. Men det er også vigtigt at være kritisk omkring hvad disse forfattere kan forholde sig til i forhold til deres tidligere positioner. Nogle har arbejdet på de højeste niveauer og burde derfor have et større indblik end andre, som har arbejdet med mere konkrete opgaver på lavere niveauer.

Store dele af specialet vil basere sig analyser af de nævnte kildetyper. Der er dog også blevet anvendt forskningslitteratur, hvilket er med til at placere analysen i en større kontekst. Dette vil hjælpe med at sikre specialets relevans idet forskningslitteraturen oftest har et bredere perspektiv, men også fordi nogle af de amerikanske forskere har haft særlige privilegier, som eksempelvis adgang til kildemateriale, der endnu er fortroligt, samt bedre muligheder for at interviewe relevante aktører og nøglepersoner i optakten til Irakkrigen.

Struktureringen af analysen vil så vidt det er muligt være kronologisk. Det er dog ikke helt muligt fordi mange forskellige amerikanske institutioner er involveret i processen med at forberede planer for stabiliserings- og genopbygningsfasen i Irak. I det første analyseafsnit vil jeg fokusere på Future of Iraq projektet, der blev startet i udenrigsministeriet som er det der begynder tidligst. I den anden overordnede analysedel vil jeg fokusere på den planlægning, som finder sted efter planlægningsprocessen får en samlet koordinering under forsvarsministeriet. I analyseafsnittet om Future of Iraq projektet indleder jeg med at beskrive projektets formål og struktur. Efterfølgende laver jeg en analyse af projektet ud fra den samlede rapport som er blevet offentliggjort. Denne er også beskrevet i kildepræsentationen. Herefter vil analysere den politiske omstændigheder, der var omkring rapporten og de institutionelle magtkampe, som medførte at det arbejde, som var lavet i projektet ikke umiddelbart kom til at udgøre en del af grundlaget for stabiliserings- og genopbygningsindsatsen. I denne del af analysen vil jeg gøre stor brug af biografiske værker fra et bredt udsnit af de absolut mest centrale aktører og på den måde få indblik i motiverne for deres ageren. I anden del af analysen vil jeg fokusere på præsidentens oprettelse af kontoret ORHA, som havde det formål at koordinere hele planlægningsindsatsen for stabiliserings- og genopbygningsfasen før Irakkrigen. Jeg følger gennem afsnittet den organisatoriske udvikling af ORHA, fordi organisationen i sig selv skulle have kapaciteten til at koordinere en indsats, der skulle drage på mange forskelligartede ekspertiseområder. Jeg analysere også udviklingen af planerne, men desværre er der ikke blevet offentliggjort noget samlet sæt planer ligesom med Future of Iraq projektet. Derfor anvender jeg i stedet to rapporter, der begge er produceret med det formål at identificere lessons learned. Den ene rapport er udarbejdet af tænketanken RAND, på anmodning fra den amerikanske hær. Den anden er udarbejdet af den amerikanske Special Inspector General for Iraq Reconstruction. Rapporterne har haft det tilfælles, at de har haft stor adgang til et meget stort omfang af forskelligartede kilder. Biografiske værker vil ikke blive brugt i samme grad i dette analyseafsnit og det skyldes primært størstedelen af de mest centrale aktører ikke har udgivet biografier.

Kildepræsentation:

I dette speciale anvendes en lang række forskelligartede kilder, som alle har det tilfælles, at de kan kaste lys over forskellige dele af planlægningen af stabiliserings- og genopbygningsfasen før Irakkrigen. De væsentligste kilder for dette speciale er de dokumenter, som er blevet offentliggjort fra selve planlægningsfasen. Ligeledes vil der blive

brugt rapporter, der undersøger planlægningsfasen, som er udarbejdet på baggrund af kilder, som ikke er tilgængelige til dette speciale. En anden væsentlig kildetype vil være biografier, som er skrevet af centrale aktører, herunder politikere, embedsmænd og militært personel, der kan være med til at kaste lys over hvilket miljø planlægningen foregik i og hvordan det påvirkede resultaterne. I underafsnittene vil jeg redegøre yderligere for disse kildetyper. Andre kilder, der i nogen grad er relevante, er dem som oprindeligt er henvendt til offentligheden. Her er der tale om taler, interviews, transskriberede tv- og radioudsendelser, officielle udtalelser eller breve.

Amerikanske dokumenter: En stor andel af de amerikanske dokumenter, der er relevante for dette speciale er offentliggjort gennem National Security Archives (NSA), der er verdens største non-governmental, non-profit forsknings- og arkiveringsinstitution. Den ligger på campus ved George Washington University, og er oprettet af journalister og forskere med det formål at bekæmpe lukkethed i den statslige administration. Som resultat af den amerikanske Freedom of Information Act (FOIA) har National Security Archives kunnet søge aktindsigt og få offentliggjort en relativ stor mængde dokumenter, der tidligere har været klassificerede. De dokumenter, der er offentliggjort gennem National Security Archives, som er relevante for dette speciale er varierende i karakter, men er dog alle afklassificerede statslige dokumenter. De indbefatter blandt andet dokumenter fra Department of Defense (DoD), Central Intelligence Agency (CIA) og Department of State (DOS).

Derudover findes der betydelige mængder kildemateriale, der fra starten har været henvendt offentligheden. Disse kilder er grundlæggende ikke bærende for dette projekt, men politikere og lignendes taler, interviews, tv-shows osv. kan i nogen grad anvendes i specialet.¹⁰

Britiske kilder: I forbindelse med den britiske Irakkommission, The Iraq Inquiry, som blev nedsat i 2009 af den daværende premierminister Gordon Brown, er en lang række dokumenter blevet deklassificerede og offentliggjort på hjemmesiden for kommissionen. Nogle af de dokumenter, som er blevet offentliggjort, samt rapporten i sig selv, har elementer, som kunne være relevante for dette speciale. Generelt tænker jeg her på de dokumenter, som giver et indblik i, hvordan briterne på stadier opfattede den amerikanske planlægning af stabiliserings- og genopbygningsmissionen.¹¹ Jeg har dog vurderet, at Chilcot-rapporten, som kommissionsrapporten ofte kaldes, og tilhørende dokumenter ikke tilbyder væsentligt ny viden til besvarelsen af min problemformulering. Havde fokus været på selve

¹⁰ National Security Archives, side: About NSA

¹¹ Hjemmeside, Iraq Inquiry, The Inquiry.

stabilisering- og genopbygningsmissionen og dens udførelse, så havde en stor del af dette materiale været særdeles relevant.

Dokumenter

Future of Iraq Project

Future of Iraq projektet var et projekt i det amerikanske udenrigsministerium, som havde til formål at identificere de mulige problemer USA ville stå overfor i Irak efter en succesfuld invasion. Projektet arbejdede desuden med løsningsmodeller for disse situationer. Colin Powell godkendte den 4. februar 2002 officielt projektet, men allerede i oktober havde en embedsmand, Thomas Warrick fra udenrigsministeriets Bureau of Near Eastern Affairs (NEA), begyndt at tage initiativ til projektet. Med projektets godkendelse kom det under ledelse af Thomas Warrick. Der blev taget initiativ til 17 forskellige arbejdsgrupper, der skulle inddrage et stort antal eksilirakere og have hver sit fokus på forskellige vigtige emner som udenrigsministeriet forventede ville blive vigtige for en eventuel genopbygningsfase. Arbejdsgrupperne mødtes på konferencer hvor diskussionerne blev koordineret af en embedsmand fra udenrigsministeriet, som var udpeget til hver gruppe. Herudover deltog desuden en række observatører fra forskellige regeringsinstitutioner. På baggrund af diskussionerne og arbejdet i de forskellige arbejdsgrupper blev der udarbejdet materiale der fyldte ca. 2000 sider, hvoraf ca. 1200 sider blev samlet i en rapport i 13 bind. Denne rapport blev publiceret af National Security Archives den 1. september 2006. I dette speciale vil store dele af denne rapport blive undersøgt og inddraget.

National Security Presidential Directives 24 (NSPD 24)

National Security Presidential Directives var dekreter som amerikanske præsident George W. Bush udstedte indenfor militære og sikkerhedspolitiske emner. Disse dekreter blev brugt i præsidentens direkte ledelse af landets institutioner og blev ikke behandlet i kongressen. De var desuden fortrolige og blev kun sendt til de relevante aktører. Med NSPD 24 oprettede præsidenten et kontor for planlægning af stabiliserings- og genopbygningsindsatsen i Irak. NSPD 24 blev udstedt den 20. januar 2003 og frigivet til offentliggørelse den 25. august 2011.¹²

¹² NSPD 24 s. 1

Rapporter

RAND: After Saddam: Prewar Planning and the Occupation of Iraq.

Kort efter krigen mod Irak var blevet påbegyndt i marts 2003 havde den amerikanske hær bedt den amerikanske militære tænketank RAND om at påbegynde et forskningsprojekt, som havde til formål at redegøre for planlægningen og udførelsen af kamphandlinger samt stabiliseringsopgaver i Irakkrigen. Forskningsprojektet skulle identificere de væsentlige problemer, som kunne have indflydelse på blandt andet hærens planer, målsætninger, operationelle koncepter og doktriner. Det kildemæssige grundlag for RAND forskningsgruppens undersøgelser er en række forskellige typer kilder. Forskningsgruppen har eksempelvis haft adgang til after-action rapporter, lessons learned indsamlinger, interviews med nøglepersoner, samtidige dokumenter og andre kilder, som har været tilgængelige for den generelle offentlighed. Forskningsprojektet blev til sidst publiceret i flere forskellige bind, hvoraf det kun var nogle, som blev gjort tilgængelige for offentligheden. Det bind, der anvendes i dette speciale: *After Saddam: Prewar Planning and the Occupation of Iraq*, MG-642-A, er udarbejdet af Nora Bensahal, Olga Oliker, Keith Crane, Richard R. Brennan, Heather S. Gregg, Thomas, Sullivan og Andrew Rathmell. Forskningsprojektet blev delvist finansieret af den amerikanske hær og det anvendte bind blev færdigudarbejdet i oktober 2004, men først publiceret for offentligheden i 2008. I denne rapport undersøges indledningsvist den planlægning af stabiliseringsfasen, der fandt sted før krigens start og efterfølgende undersøger denne hvilken rolle amerikanske militære styrker spillede efter de større kamphandlinger officielt blev erklæret afsluttet. Herudover undersøges genopbygningsindsatsen udført af Coalition Provisional Authority (CPA) frem mod juni 2004, hvor CPA blev opløst og ansvaret i stedet blev pålagt den nyoprettede irakiske midlertidige regering.¹³

SIGIR: Hard Lessons: The Iraq Reconstruction Experience

Office of the Special Inspector General for Iraq Reconstruction (SIGIR) udgav i februar 2009 en rapport om genopbygningsindsatsen i Irak. SIGIR var et uafhængigt organ, som blev oprettet af den amerikanske kongres, som skulle holde opsyn med brugen og i det tilfælde, misbrugen af amerikanske midler, der skulle bruges til genopbygningsindsatsen i Irak. Ved SIGIRs oprettelse overtog kontoret dette ansvar fra den tidligere Coalition Provisional

¹³ RAND, 2008, s. iii-v

Authority Office of Inspector General (CPA-IG) efter CPA blev opløst. I realiteten var der dog tale om mere eller mindre det samme organ idet lederen fra CPA-IG Stuart W. Bowen, Jr også blevet udpeget som SIGIR. En del af SIGIRs rolle var desuden at rådgive og anbefale den amerikanske kongres om brugen af midler i Irak og i den forbindelse udarbejdede SIGIR en række rapporter heriblandt denne. I rapporten undersøges planlægningen genopbygningsindsatsen ca. fra midten af 2002 og følger herefter indsatsen i Irak frem mod efteråret 2008. Kildegrundlaget for rapporten er analyser af flere tusinde dokumenter samt interviews med stort set alle vigtige beslutningstagere og et stort antal medarbejdere i relevante institutioner. Rapporten bygger desuden på SIGIR's revisioner, inspektioner og undersøgelser og anvender også materiale fra andre rapporter.¹⁴

Biografier

En række forskellige biografier af beslutningstagere og embedsmænd, der har været involveret i processen med planlægning af stabiliserings- og genopbygningsfasen i Irak bliver anvendt i dette projekt. De inddrages blandt andet fordi de giver et indtryk af det forhold de forskellige aktører har haft internt og hvordan det forhold har påvirket planlægningsprocesserne. De giver også et indblik i de forskellige aktørers prioritering og opfattelse af de processer der fandt sted. I nogle tilfælde giver biografierne nogle indsigter, som ikke umiddelbart er tilgængelige i meget faglitteratur, måske fordi det ikke har været vurderet relevant ud fra de respektive formål eller ikke er blevet prioriteret i en stadig voksende mængde informationer og kildemateriale. Selvom de forskellige biografier giver gode indsigter og i mange tilfælde er relativt akademisk sat op med stor brug referencer, så er det altid nødvendigt at være kildekritisk overfor de informationer der gives. I flere tilfælde er der tale om politikeres selvbiografier og der er selvsagt mange interesser på spil, men selv når der er tale om civile embedsmænd eller militærpersoner, så kan der være interesser blandt andet for at beskytte et eftermæle. Desuden er det vigtigt at erkende, at mennesker ofte kan have meget forskellige oplevelser af de samme begivenheder. Derfor anvendes biografierne også primært til at beskrive begivenheder de forskellige aktører selv var tæt på og informationerne herfra bliver kun anvendt i det omfang, at de beskriver hvordan den aktuelle aktør anså en begivenhed eller hvor informationerne bakkes op af andre mere pålidelige kilder.

¹⁴ Special Inspector General Iraq Reconstruction, 2009, s. vii-x

Donald Rumsfeld: Known and Unknown

Den tidligere forsvarsminister Donald Rumsfeld beskriver i sin selvbiografi et langt liv, der tidligt bragte ham ind i politik, hvorefter han senere varetog chefstillinger i det private erhvervsliv, inden han igen gik ind i politik, da han blev forsvarsminister for George W. Bush i 2001. Biografien bygger på hele Rumsfelds liv, men en betydelig del af den er dedikeret til hans tid som forsvarsminister. Rumsfeld, der ofte er blevet kritiseret for hans indflydelse på optakten til Irakkrigen, forsøger i sin biografi at svare igen på den kritik. Han giver en detaljeret beskrivelse af sine motiver og visioner, og forsøger efter bedste evne at underbygge sin argumentation med kilder. I forbindelse med udgivelsen af sin bog lancerede han hjemmesiden Rumsfeld.com, hvor han har uploadet mange af de dokumenter, som udgør grundlaget for hans henvisninger i sin bog.¹⁵ Gennem bogen giver Rumsfeld et detaljeret indtryk af de processer, der dannede rammerne for planlægningen af Irakkrigen fra sin egen synsvinkel. Læseren bliver på tæt hold introduceret for de personlige relationer, som var med til at forme processen.

Colin Powell: It Worked For Me – In life and Leadership

I biografien, som er skrevet sammen med forfatteren Tony Koltz, gør status på en lang karriere. Størstedelen af hans liv tjente han i militæret, og han har blandt andet gjort tjeneste i Vietnam. Siden blev han general og senere udenrigsminister. Colin Powell beskriver i biografen dele af optakten til Irakkrigen som han oplevede dem. Generelt bliver beskrivelsen af processen og hvordan personlige relationer bidrog til at forme denne ikke beskrevet så nøjagtig som den gør i Rumsfelds biografi. Der kommer dog løbende indblik der vidner om et frustreret forhold til sine kolleger i administrationen. En af de interessante dele ved denne biografi er med den oprigtighed Colin Powell beskriver de dele af hans virke som han fortryder og skammer sig over. Powells tale til FN, hvor han argumenterede for Irakkrigen med henvisning til de masseødelæggelsesvåben som aldrig fundet han ikke er bleg for at kalde en skamplet for sin karriere.¹⁶

George Tenet: At the Center of the Storm

I selvbiografien At the Center of the Storm beskriver den tidligere CIA direktør George Tenet

¹⁵ Rumsfeld, 2011, s. xv

¹⁶ Powell & Koltz, 2012, s. 217

flere forskellige elementer af optakten til Irakkrigen. Meget af bogen er dedikeret til beskrivelser af hele forløbet omkring den offentlige skandalesag om masseødelæggelsesvåben, som til sidst havde skabt så stor virak at Tenet havde trækket sig fra stillingen. Udover at forsvare sig mod denne kritik så beskriver han også egen og CIA's involvering i forberedelsesprocesserne frem mod Irakkrigen. De personlige og institutionelle magtkampe, som får betydning for planlægningsprocesserne såvel som resultaterne, bliver skitseret i denne biografi. George Tenet beskriver det gode samarbejde med Colin Powell og Richard Armitage som han kalder sine tætteste kolleger i administrationen.¹⁷ Han beskriver også det dårlige forhold CIA og udenrigsministeriet havde til Rumsfeld, Cheney, Paul Wolfowitz og Scooter Libby.¹⁸

Robert Draper: Dead Certain - The Presidency of George W. Bush

I modsætning til flere af de andre biografier, som anvendes i specialet så er Dead Certain ikke en selvbiografi. Bogen som blev udgivet i 2007, er skrevet af forfatteren Robert Draper. Når den alligevel anvendes her, så er det fordi, at den bygger på et direkte samarbejde og samtaler med Bush, der på udgivelsestidspunktet endnu var præsident. I bogen giver Draper en indføring i George W. Bushs præsidentskab og nogle af de vigtigste beslutninger, der blev truffet. En god del af dem omhandler Irak og er relevante for dette speciale.

Richard Cheney: In My Time - A Personal and Political Memoir

Richard Cheneys datter er medforfatter på hans personlige og politiske biografi. Den blev udgivet i 2011 og handler hovedsageligt om Cheneys lange politiske karriere. En meget væsentlig del af bogen behandler dog tiden efter terrorangrebet 11. september og optakten til Irakkrigen. Gennem biografien får læseren et godt indtryk af Cheneys egen opfattelse af optakten til Irakkrigen og den planlægning der fandt sted. Blandt de interessante elementer af biografien er eksempelvis Cheneys forhold til eksilirakerne, men også hans personlige relationer til andre kolleger som eksempelvis Colin Powell.¹⁹

¹⁷ Tenet, 2007, s. 375

¹⁸ Tenet, 2007, s. 343

¹⁹ Cheney, 2011, 343

David L. Phillips: Losing Iraq: Inside the Postwar Reconstruction Fiasco.

I sin bog kommer David L. Phillips omkring store dele af stabiliserings og genopbygningsindsatsen i Irak. Herunder behandler han også The Future of Iraq Project som var et initiativ, der startede i det amerikanske udenrigsministerium i 2002, men var et samarbejde, der involverede 17 forskellige statslige institutioner. Med stor indblanding af forskere og repræsentanter fra irakiske miljøer, behandlede det muligheder for at stabilisere og genopbygge Irak efter et eventuelt regimeskifte. David L. Phillips havde været tæt på denne proces fra starten og det var med stor bitterhed, at han måtte se projektets resultater blive sat til side grundet forskellige politiske og personlige konflikter mellem de forskellige involverede magthavere. David L. Phillips kommenterer herudover også på retning den politiske ledelse valgte for stabiliserings og genopbygningsmissionen i Irak. I flere tilfælde argumenterer han for, at dele af den udvikling der kom, kunne have været undgået hvis forslagene fra The Future of Iraq Project havde været fulgt.²⁰

Forskningspræsentation

Der er blevet publiceret enorme mængder forskningsmateriale om Irakkrigen gennem tiden. Det skyldes ikke mindst, at Irakkrigen var en særdeles politisk ømtålelig krig, der vækkede folkestemninger, der mindede om den offentlige modstand, der blev set under Vietkrigen. En meget betragtelig del af den forskning der er udført om Irakkrigen fokuserer på netop på de meget politiske elementer omkring krigens årsager og de løgne om Iraks besiddelse af Weapons of Mass Destruction (WMD), som blev et af hovedargumenterne ikke bare for amerikanske politikere, men også for amerikanernes allierede. Terrorangrebet den 11. september 2001, havde skabt en folkestemning i hele den vestlige verden, som gjorde det nemt for politikere at vinde opbakning til krigen. Optrækningerne til Irakkrigen blev derimod kritiseret voldsomt allerede inden krigens start og omfattende mængder af litteratur har dækket den politiske del af optakten. Som flere forfattere har beskrevet var Irakkrig: *"a war*

²⁰ Phillips, 2005, 5-6

of choice, not necessity.”²¹ Der er desuden lavet mange undersøgelser af udførslen af mange af krigens militære operationer og dele af den militære forberedelse til krigen. Der er også lavet meget forskning om administrationen af besættelsen i Irak og årsagerne til den drastiske udvikling i sikkerhedssituationen. En væsentlig del af den offentlige og akademiske debat har desuden fokuseret på de omfattende økonomiske effekter krigen mod Irak havde for USA. Den nobelprisvindende amerikanske økonom Joseph E. Stiglitz har estimeret, at krigens samlede omkostninger nærmer sig 3 billioner dollars.²²

To af de absolutte standardværker om Irakkrigen er forfattet af Michael Gordon og Bernard Trainor. En forfatterduo, der startede deres samarbejde om Irak med bogen *The Generals' War: The Inside Story of the Conflict in the Gulf* fra 1995, som dykkede dybt ned i Golfkrigen. Sidenhen har de udgivet henholdsvis *Cobra II: The Inside Story of the Invasion and Occupation of Iraq*, som blev udgivet i 2006 og *The Endgame: The Inside Story of the Struggle for Iraq* fra 2013. Forfatterne er begge journalister og har arbejdet for New York Times. Bernard Trainor er desuden pensioneret generalløjtnant og det er tydeligt i deres bøger at de har overblik over den militære professionalisme. Michael Gordon var desuden tilknyttet General David D. McKiernans stab i Combined Forces Land Component Command (CFLCC) som journalist og han havde her muligheden for at følge planlægningen, udførslen og den indledende del af besættelsen i Irak. Forfatterne har haft adgang til et omfattende kildemateriale, som på tidspunktet har været utilgængeligt for den generelle offentlighed og de har ligeledes haft gode muligheder for at interviewe centrale aktører.²³ I *Cobra II* følger forfatterne Irakkrigen helt fra politikernes spæde diskussioner om krigen til selve forberedelsen og udførslen af krigen. De undersøger dermed også væsentlige elementer de spørgsmål, der er relevante i dette speciale. I kapitlet *A Little Postwar Planning* er det tydeligt, at forfatterne har en stor indsigt i den militære planlægning af stabiliserings- og genopbygningsfasen, men de har ikke haft den samme adgang til det materiale, der var udarbejdet i civile institutioner. Eksempelvis bliver *Future of Iraq* projektet kun beskrevet helt overordnet og kun få linjer er afsat til dette.²⁴ Gordon og Trainors efterfølgende bog *The Endgame* følger op hvor *Cobra II* slap og udover et kort oprids af den historiske kontekst tager bogen sit udgangspunkt efter besættelsens start. Den er derfor ikke helt så relevant i

²¹ Gordon & Trainor, 2006, Foreword

²² Duffield & Dombrowski, 2009, s. 6-7

²³ Gordon & Trainor, 2006, XXXII

²⁴ Gordon & Trainor, 2006, s. 158-159

forhold til dette speciales problemformulering. Den kan til gengæld i lighed med Cobra II betragtes som et standardværk der med overvældene indsigt og dokumentation beskriver Irakkrigens udvikling.

I bogen *Fiasco: The American Military Adventure in Iraq* fra 2006, beskriver journalisten Thomas Ricks, nogle af de indledende dele af stabiliserings- og genopbygningsmissionen i Irak. Han har også et afsnit, hvor han undersøger noget af den planlægning der fandt sted før krigen. Det fornemmes dog at Ricks ikke har haft helt den samme adgang til kildemateriale som Gordon og Trainor havde. Han bruger dog lidt mere tid på at forholde sig til *Future of Iraq Projektet*, men det er primært den politiske kontekst, som omkranser projektet.²⁵

Flere andre bøger forholder sig også i dybden til hvordan selve stabiliserings- og genopbygningsmissionen blev håndteret i Bagdad, men kommer ikke rigtigt ind på den forudgående planlægningsindsats. Her er der blandt andet tale om *The Struggle for Iraqs Future* af Zaid Al-Ali fra 2014, hvor Zaid beskriver hvordan korrupsion og kampen mellem etniske grupper ofte var med til at underminerer hele demokratiseringsindsatsen.²⁶ Ali A. Allawi giver ligeledes et dygtigt blik ind i besættelsens dynamikker og hans egen erfaring fra CPA og senere hans position som finansminister. bidrager med en solid indsigt i hvad der gik galt, men kun få sider er afsat til at forholde sig til hvilke planer, der var forud fra krigen og de omstændigheder, der gjorde at de faldt fra hinanden.²⁷ Et andet eksempel på en bog af en person, der havde personlige erfaringer fra processen i Irak er *Emma Skys: The Unraveling*. Hun ankom først til Irak for at arbejde med CPA og endte med at blive i Irak i mere end et årti hvor hun arbejdede med stabiliseringsprocessen. Efter CPA blev nedlagt blev hun blandt andet personlig rådgiver for den amerikanske general Odierno, der kom til at have ansvaret for stabiliseringsprocessen.²⁸ I bogen tager hun dog ligesom mange andre udgangspunkt i stabiliserings- og genopbygningsmissionen fra den startede og undersøger ikke det forudgående planlægningsarbejde. Generelt er det kendetegnet for store dele af den litteratur, som er skrevet om netop stabiliserings- og genopbygningsindsatsen, at den er skrevet af personer, som selv har erfaringer fra denne opgave. Gennem dette speciale vil der dog være et relativt specifikt fokus på netop planlægningsprocessen før krigen og derfor er litteratur som Allawis og Skys ikke helt så relevant.

²⁵ Ricks, 2006, 201-202

²⁶ Al-Ali, 2014, s. 10-11

²⁷ Allawi, 2007, s. 96

²⁸ Sky, 2015, xi-xii

Den historiske kontekst:

Iraks historie

Irak havde før 1. verdenskrig været en del af det osmanniske rige. Under verdenskrigen besatte britiske styrker løbende landet under kampe mod de osmanniske styrker. I marts 1917 havde de britiske styrker erobret Bagdad og 1918 lykkedes det også at besætte Mosul. Briterne havde herefter oprettet en militæradministration af landet, som også fortsatte efter krigens afslutning. Der var imidlertid stor utilfredshed i den irakiske befolkning med denne militæradministration og som følge deraf havde britiske embedsmænd i 1917 gjort det officielt, at den direkte militæradministration skulle udskiftes med en regering bestående af indfødte arabere. Det var meningen, at denne regering skulle være under britisk styring, men der skete ikke meget på den front og Storbritannien fortsatte med at udvikle administrationen over Irak. I 1920 havde shiamuslimske gejstlige i det sydlige Irak forlangt en uafhængig islamisk regering, samtidig ønskede kurderne i det nordlige Irak selvstændighed. I alle dele af Irak havde lokale høvdinge modarbejdet det britisk indførte skattesystem og tvangsarbejde. Der udviklede sig så stor utilfredshed i landet, at Sunni og Shiamuslimske gejstlige sammen havde udstedt en fatwa,²⁹ som opfordrede til et oprør mod det britiske styre. Dette blev starten på et oprør som spredtes gennem Irak og selvom det var et desorganiseret oprør så lagde det så stort et pres på briterne, at de måtte fremskynde deres arbejde med at overdrage suverænitet til Irak.³⁰

Mens briterne arbejdede på at opbygge en ny statslig struktur for Irak måtte de tage hensyn til landets mange etniske og sociale grupper. Sunnimuslimske kurdere, sunnimuslimske arabere og shiamuslimske arabere udgjorde de tre dominerende etniske grupper Irak, men der fandtes også kristne og jødiske minoriteter i landet. Samtidigt havde Irak sociale strukturer baseret på stammetilhørsforhold, ligesom der var stor forskel på leve i urbane eller rurale områder.³¹ Herudover var Irak også territorielt opdelt i det nordlige, centrale og sydlige Irak. På Kairo konferencen i 1921 blev udviklingen af de tre overordnede elementer for Iraks fremtidige administration startet. Irak skulle blive et monarki, med Faisal I bin Hussein bin Ali al-Hashimi, der i 1920 havde været konge i Syrien indtil monarkiet der blev afskaffet. Desuden startede grundarbejdet på en traktat, som skulle være den juridiske basis for Storbritanniens

²⁹ Religiøst påbud inden for islam, som oftest udstedes af en religiøs autoritet

³⁰ Marr, 2004, s. 21-24

³¹ Marr, 2004, s. 19

herredømme. Til sidst startede udviklingen på en forfatning, der var designet til at integrere dele af befolkningen i regeringen gennem en demokratisk formel.³²

Den kaotiske stemning i Irak blev dog ikke bremsset i de første år af Kong Faisal I's styre. Kongen havde gradvist placeret Sunnimuslimske arabere på vigtige poster i hans administration. Et fejlslagent nationalistisk shiamuslimsk oprør, som havde til formål at presse briterne ud af Irak fik den konsekvens, at den sunnimuslimske arabere kom til at frygte, hvis shiamuslimske arabere, der udgjorde den største etniske befolkningsgruppe, ville komme til at få magten i Irak og måske etablere et mere teokratisk shiamuslimsk styre. De sunnimuslimske arabere var generelt mere sekulære og ønskede dannelsen af en sekulær arabisk stat. Grundet den frygt det fejlslåede shiamuslimske oprør havde affødt, accepterede de nationalistisk indstillede sunnimuslimske arabere derfor i højere grad at samarbejde med briterne, hvilket ville være nødvendigt hvis de skulle bevare kontrollen over den shiamuslimske del af befolkningen.³³ Oprindeligt havde det været meningen, at der i de nordlige kurdiske områder skulle etableres en form for uafhængighed under mandat til kurderne. Briterne havde også forsøgt at den kurdiske Shaikh Mahmud al-Barzinja ind som en slags guvernør i området, men Mahmuds forskellige forsøg på at sikre sig fuldstændig uafhængighed fik briterne til at tvinge ham fra magten og de kurdiske områder blev i stedet tvunget ind under den irakiske stat.³⁴ Groft opstillet, var de politiske og sociale strukturer, der dominerede frem til revolutionen i 1958 blevet skabt. Grundlæggende var den politiske konstruktion en konge, der var afhængig af britisk velvilje til at sikre sin position, samt skiftende grupper af sunniarabiske politikere, der i nogle tilfælde var relativt anti-britiske, men dog interesserede i regeringsmagten.³⁵

En revolution i 1958 kom til at betyde enden på monarkiet i Irak. Årene efter var præget af ustabilitet og militærdiktatur. I 1963 overtog Baath partiet regeringsmagten i Irak ved et kup. Irak var i disse år under et fornuftig udvikling. Der var tale om en sekulær stat med et godt uddannelsessystem og en økonomi, der trivedes grundet gode oliepriser. I 1979 erobrede Saddam Hussein magten i Irak og han kom til at beholde den i 24 år. Under Saddams regime gik den irakiske økonomi stærk tilbage. Den otte år lange krig, som blev indledt mod Iran skabte voldsomme økonomiske problemer og kostede mellem en halv og halvanden millioner mennesker livet. Det skabte øgede spændinger mellem den sunniarabiske elite i Irak og de

³² Marr, 2004, s. 24

³³ Marr, 2004, s. 31

³⁴ Marr, 2004, s. 28-29

³⁵ Marr, 2004, s. 32

shiamuslimske og kurdiske befolkningsgrupper. Kurderne havde aldrig haft et stærkt tilhørsforhold til den irakiske stat. I krigen mod Iran havde kurdiske militser støttet Iran og af den grund havde Saddam Hussein i krigens sidste år angrebet de kurdiske områder i en grad så der ofte refereres til denne kampagne som et folkemord. Konsekvenserne i den kurdiske befolkningsgruppe blev en meget stor opbakning til kampen for selvstændighed.³⁶

Irak var kommet ud af krigen mod Iran med en enorm gæld, samtidig med landets store sociale og etniske problemer. Afslutningen på den kolde krig bragte en katastrofe for Irak, da oliepriserne kollapsede. Det blev en vigtig årsag til, at Saddam Hussein i foråret 1990 valgte at invadere det rige naboland Kuwait. Det blev en katastrofe for Irak. USA samlede med FN-mandat en stor koalition og vandt overlegent over de irakiske styrker. Konsekvenserne var endnu engang store. I både det shiamuslimske sydlige Irak samt det kurdiske nordlige Irak udbrød der oprør og borgerkrigslignende tilstande. Det lykkedes Saddam at stabiliserer situationen, men hans regime var mere skrøbeligt end det havde været før.³⁷

USA's historiske relationer til Irak

Det er først under Den Kolde Krig, at Irak for alvor begynder at være af interesse for den amerikanske udenrigspolitik. Præsident Dwight D. Eisenhowers administration frygtede, at Irak kunne udvikle sig til at blive indblandet i Den Kolde Krig som en sovjetisk vasal.³⁸ Den senere præsident John F. Kennedys administration vurderede dog, at Irak ikke ville få betydning for Den Kolde Krigs bredere kontekst.³⁹ Den internationale udvikling kom dog til at tvinge Irak ind i den amerikanske bevidsthed igen. I starten af Den Kolde Krig havde USA haft tætte relationer til Iran. Da en revolution i Iran i 1979 endte med, at en radikal religiøs bevægelse, der var ideologisk fjendtligt indstillet over for USA fik magten i Iran, mistede USA en vigtig allieret i Mellemøsten og der blev vækket en frygt for sovjetisk dominans i området.⁴⁰ Efter revolutionen i Irak i 1958, hvor monarkiet blev afskaffet, havde Irak gradvist fået tættere relationer til Sovjetunionen. Et af motiverne for de tættere relationer til Sovjetunionen var amerikanernes tætte bånd til ærkefjenden Israel. Under præsident Jimmy Carters administration fra 1977-1981, begyndte embedsmænd at overveje mulighederne for at vinde Irak tilbage mod USA for at svække Sovjetunionens indflydelse i golfregionen. Det

³⁶ Marr, 2004, s. 200

³⁷ Marr, 2004, s. 213

³⁸ Gibson, 2015, s. 19-20

³⁹ Gibson, 2015, s. 27-28

⁴⁰ Metz, 2008, s. 2

blev dog først for alvor under Reagan administrationen at USA begyndte at arbejde målrettet mod et bedre forhold til Irak. Det skyldtes primært den igangværende irakiske krig mod Iran. Det var af stor strategisk interesse for USA at sikre at den iranske sovjetvenlige magt ikke spredtes yderligere i Mellemøsten og krigslykken havde vendt sig mod Irak, der umiddelbart stod til at tabe. Ronald Reagan havde derfor udsendt Donald Rumsfeld for at skabe diplomatiske forbindelser med Saddam Hussein. Resultatet blev et partnerskab hvor USA delte amerikanske militære efterretninger om iranske styrker med Saddam Hussein.⁴¹ Amerikanerne støttede desuden også med teknisk rådgivning, mens de europæiske magter Storbritannien og Frankrig bidrog med bevæbning til den irakiske hær, mens andre arabiske golflande støttede Irak økonomisk. Dette var med til at sikre, at Saddam Hussein ikke tabte krigen. Efter krigen sluttede havde Reagan-administrationen forsat forsøgt at styrke amerikanske diplomatiske forbindelser til Irak. Nogle mente, at Saddam var en mere moderat kræft end andre i Mellemøsten på trods af hans brug af kemiske våben også mod sin egen befolkning. Iran blev stadig betragtet som den største trussel mod amerikanske interesser i området og der var også flere amerikanske forretningsfolk, der kunne se fordele i tættere samarbejde med Irak som kunne udnyttes af kommercielle interesser.⁴²

Da George H. W. Bush var blevet valgt som præsident havde verden, med Den Kolde Krigs afslutning taget en afgørende drejning. Amerikanerne begyndte nu at redefinere deres strategier og der en holdning om, at den amerikanske magt nu kunne være med til at sikre international overholdelse af menneskerettighederne. Da Saddam Hussein indledte en invasion mod Kuwait var det derfor i et afgørende nyt sikkerhedspolitisk system.

Amerikanerne svarede hårdt på Saddam Husseins invasion af Kuwait, da det ikke var muligt presse Saddam Hussein til at trække sig tilbage mobiliserede amerikanerne en stor koalition og indledte Golfkrigen. Det blev et voldsomt nederlag for Saddam Hussein og der blev aldrig etableret gode diplomatiske forbindelser mellem Saddam Hussein og amerikanerne igen.⁴³ Amerikanerne havde under Golfkrigen ikke valgt at føre krigen til Bagdad og vælte Saddam Hussein. Til gengæld havde præsident Bush givet taler, hvor han opfordrede det irakiske folk til at tage sagen i egen hånd. Amerikanerne havde håbet, at Saddams stærkt svækkede situation ville medføre en kup enten i gangsat af andre magtfulde ledere i Baathpartiet eller i den irakiske hær.⁴⁴ Amerikanske fly havde også kastet løbesedler ud fra fly over den irakiske

⁴¹ Gordon & Trainor, 2013, s. 5

⁴² Metz, 2008, s. 5-6

⁴³ Crandall, 2014, s. 341-342

⁴⁴ Gordon & Trainor, 2013, s. 5

hær og opfordret til oprør. Det havde en effekt 1. marts 1991 begyndte irakiske hærenheder indledt et oprør der hurtigt fik støtte af shiamuslimske grupper af befolkningen ligesom der også opstod oprør i kurdiske dele af befolkningen. Amerikanerne havde på det tidspunkt en stor militærtilstedeværelse i Kuwait og det havde været forventet at amerikanske styrker ville bakke op om oprøret. Det skete imidlertid ikke og resultatet blev at de shiamuslimske og kurdiske oprørsgrupper med stor brutalitet blev nedkæmpet af Saddam Hussein, der stadig havde et stærkere militær end amerikanerne havde forstillet sig. Det estimeres at over 20.000 shiamuslimske irakere og over 10.000 kurdere mistede livet som konsekvens af de forfejlede oprør og det resulterede i en dyb mistillid til amerikanerne i Irak.⁴⁵

Gennem det næste årti frem mod 2001 satsede amerikanerne i stedet overordnet på at inddæmme Saddam Hussein. Det skete både gennem hårde økonomiske sanktioner og ved en række forskellige militære initiativer hvor amerikanske luftstyrker eksempelvis blev anvendt til at opretholde no-flyzones i dele af Irak.⁴⁶

I samme periode var stemningen mod Saddam Hussein også ved at vende sig mere fundamentalt, både i Clinton administrationen og dele af den republikanske opposition. Flere af de politikere, der oprindeligt havde favoriseret i inddæmningspolitik var nu begyndt at skifte holdning. I 1998 havde en gruppe republikanere, som ønskede en mere interventionistisk republikansk udenrigspolitik udsendt et brev hvor de argumenterede for at præsident Clinton skulle arbejde for regimeskifte i Irak. Medskrivere på brevet var en længere række republikanere, som ville komme til at blive centrale aktører i den kommende Bush administration, herunder kommende Paul Wolfowitz, Richard Perle, Donald Rumsfeld, Richard Armitage.⁴⁷ Den 21. oktober 1998 underskrev Bill Clinton Iraq Liberation Act, som var blevet stemt gennem kongressen og betød, at det nu var officiel amerikansk strategi at arbejde for regimeskifte i Irak. Det var dog begrænset hvor aktivt den amerikanske regering begyndte at arbejde mod dette mål bortset fra, at de begyndte at yde økonomisk støtte til en række irakiske oppositionsgrupper.⁴⁸ Amerikanerne havde yderligere udført mindre militæroperationer i 1991, 1994 1996. I december 1998 igangsatte præsident Clinton Operation Desert Fox, hvor missiler fra den amerikanske flåde og amerikanske samt britiske kampfly havde bombet en lang række militære installationer i Irak. Angrebet skyldtes at Saddam Hussein efter amerikanernes mening aktivt modarbejdede den FN indsats, der havde

⁴⁵ Ricks, 2006, s. 5

⁴⁶ Ricks, 2006, s. 13

⁴⁷ Ricks, 2006, s. 17

⁴⁸ Landsford, 2012, s. 11

været i gang efter Golfkrigen for at afskaffe irakiske kemiske våben.⁴⁹ Irak havde været et emne under valgkampen og Bush og andre republikanere havde argumenteret for hårdere indsats mod Saddam Hussein. Efter valget havde Kina dog været det overordnede sikkerhedspolitiske fokus, men terrorangrebet 11. september ændrede det.⁵⁰

Krigen mod terror

Efter terrorangrebet stillede det amerikanske og vestlige sikkerheds- og militærapparat fokus ind på Mellemøsten. I en tale den 20. september 2001 brugte Bush vendingen: krig mod terror første gang. Al-Qaeda tog ansvaret angrebet og med deres base i Afghanistan skulle det blive det første mål i krigen mod terror, men allerede i dagene efter 11. september, begyndte centrale aktører i administration at diskutere en mulig krig mod Irak.⁵¹

Før indsatsen i Afghanistan havde Bush stillet ultimatum om at Taliban-regimet skulle udlevere al-Qaeda lederen Osama Bin Laden og andre ledere i netværket, der var ansvarlige for terrorangrebet mod USA. Taliban havde nægtet at lave denne udlevering fordi de anså al-Qaeda som Islams forsvarere og det stred desuden imod traditionelle afghanske skikke. Al-Qaeda var desuden en vigtig økonomisk støtte for Taliban, der måske også havde for stor en selvsikkerhed i forhold til deres evne til at forsvare sig mod en international supermagt, baseret på deres tidligere erfaringer mod Sovjetunionen. Allerede den 19. oktober 2001 indledte amerikanerne angrebet på Afghanistan, da amerikanske og britiske specialstyrker begyndte at infiltrere landet. Specialstyrkerne blev brugt til at skabe lokal opbakning og mobiliserer de afghanske grupperinger, der var modstandere af Taliban. Lokale styrker og specialstyrkerne, med deres mulighed for at indkalde store mængder luftstøtte fik hurtigt skabt momentum ikke mindst fordi Taliban styrkerne havde svært ved at komme i dækning på de store åbne vidder. Vigtige byer som Mazar-e, Sharif, Herat og Kabul blev erobret 9-13 november 2001. Derfra blev Taliban presset mod Kunduz og efterfølgende mislykkedes et forsøg på at byen Kandahar, som havde været Talibans hovedstad. Taliban smuldrede herefter og flere ledere flygtede til Pakistan.⁵² Det var ikke lykkedes at fange Osama Bin Laden, men al-Qaedas havde ikke længere en base at kunne operere fra. Efter den indledningsvis succes arbejdedes der hurtigt på at indsætte stammelederen Hamid Karzai, som havde levet i eksil men nød stor opbakning blandt dele af den afghanske befolkning. FN

⁴⁹ Gordon & Trainor, 2006, s. 66

⁵⁰ Gordon & Trainor, 2012, s. 8

⁵¹ Gordon & Trainor, 2006, s. 15

⁵² Black, 2015, s. 58

indsatte ham til lede en overgangsregering. Der havde ikke været tid til at planlægge, hvad der skulle ske i Afghanistan efter al-Qaeda og Taliban var nedkæmpet, men præsident Bush besluttede at vedholde et stort kontingent amerikanske styrker i landet indtil den nye regering var stærk nok til at kunne forsvare sig selv mod Taliban og al-Qaeda. Til denne opgave fik amerikanerne støtte fra en stor koalition, men det skulle vise sig at blive en meget lang proces. I årene efter fremvoksede en oprørskrig, der kom til at vedholde vestlig militær tilstedeværelse i Afghanistan mange år frem.⁵³ Krigen mod Afghanistan er vigtig i konteksten af Irak fordi den havde indflydelse på hvilke ressourcer, der var til rådighed for planlægning af Irakkrigen både i det militære system hvor begge lande lagde inden for CENTCOM's områdeansvar, men også i udenrigsministeriet og USAID, hvor mange af de medarbejdere, som traditionelt ville blive involveret i planlægningsprocessen for stabilisering- og genopbygningsmissionen i Irak allerede arbejdede med Afghanistan. Ydermere spiller Afghanistankrigen også en rolle fordi den havde tvunget en fjende i bevægelse. Al-Qaeda havde mistet sin magtbase i Afghanistan og den amerikanske oprustning mod Irak foregik i fuld offentlighed og Osama Bin Laden og al-Qaeda var klar over at den næste kampplads ville blive i Irak.⁵⁴

I modsætning til Afghanistan, så havde amerikanerne tid til at planlægge krigen mod Irak og planlægningen begyndte også tidligt. Den 20. september 2001 gav Rumsfeld officielt ordren om, at planerne for en krig mod Irak skulle revurderes. Grundet det dårlige forhold og store skepsis der havde været mod Saddam Hussein i 90'ernes amerikanske politiske ledelse, havde der allerede her været udarbejdet invasionsplaner. Det var den tidligere general Anthony Zinni, som havde stået for at udvikle disse planer i 1998. Det var disse planer Rumsfeld først blevet præsenteret for. Disse planer havde imidlertid vurderet at en stor invasionsstyrke ville være nødvendigt for at indtage Irak. Rumsfeld mente ikke at de planer tog hensyn til den teknologiske udvikling, der blandt andet havde muliggjort højt mobilitetskrigsførelsen med effektiv luftstøtte. General Tommy Franks, der på daværende tidspunkt havde kommandoen ved CENTCOM var ikke uenig i at troppetallet kunne nedskæres. Det blev et emne, som skabte meget debat under optakten til krigen.⁵⁵ De tidligste dele af den civile planlægning havde også startet tidligt, men de dele vil blive belyst grundigt i de kommende analyseafsnit.

⁵³ Wahab & Youngerman, 2010, s. 255-256

⁵⁴ Duffield & Dombrowski, 2009, s. 16-17

⁵⁵ Gordon & Trainor, 2006, s. 29

Invasjonen af Irak startede om aftenen den 19. marts 2003, ligesom i Afghanistan kom de amerikanskledede styrker til at vinde en stor sejr. Store dele af de irakiske militære styrker overgav sig med det samme hvor amerikanerne kom frem. Allerede den 5. april var amerikanerne ved at omringe Bagdad og den 9. april havde det lykkedes at tage byen. Efterfølgende bevægede de amerikanske styrker sig videre mod Tikrit, som var Saddam Husseins hjemby. Det var også her den irakiske diktator var flygtet til efter Bagdad var blevet omringet og det lykkedes i Tikrit de amerikanske styrker at fange ham i denne by den 13. december 2003. Forsvaret af byen faldt den 14. april og i mellemtiden havde briterne indtaget Iraks andenstørste by Basra.⁵⁶ Den amerikanske forsvarsminister Donald Rumsfeld havde haft en forestilling om, at det relativt hurtigt efter invasionen ville være i stand til at trække de fleste styrker ud af Irak. Der gik dog ikke længe inden alvorlige sikkerhedsproblemer prægede hele Irak. I Bagdad havde den usikre situation efter regimeskiftet været udnyttet til store plyndringer og uro i gaderne. Denne uro udviklede sig og amerikanerne stod snart foran et oprør flere steder i Irak. Da Paul Bremer var kommet til Irak for at lede CPA havde to af hans første beslutninger været henholdsvis at udstede en de-Baathification ordre, som betød at alle der havde været medlemmer af Baath-partiet ikke længere ville kunne arbejde i statslige jobs. Det betød at en stor del af den irakiske administration blev lammet samtidigt med at mange læger, folkeskolelærere lignende mistede deres jobs. Senere udstedte Bremer et andet dekret, som opløste den irakiske hær. Disse beslutninger var med til at cementere den voksende uro der var i hele landet og mange af de soldater, som pludseligt havde mistet deres jobs endte med at tilslutte sig oprørsgrupper. Det var imidlertid ikke fordi alt den vold, der spredtes på gaderne var rettet mod amerikanske eller koalitionsoldater. Mange af de kampe, som opstod, havde karakter af sekterisk vold primært mellem sunnimuslimske og shiamuslimske militser. Efterhånden blev mere og mere af oprøret dog rettet mod besættelsesstyrkerne og koalitionen blev tvunget til at involvere sig i en lang og blodig krig.⁵⁷

Analyse

⁵⁶ Black, 2015, s. 66

⁵⁷ Black, 2015, s. 67-68

The Future of Iraq Project (FOIP)

Den mest omfattende af disse var The Future of Iraq Project (FOIP), som skulle planlægge for de umiddelbare tiltag efter et regimeskifte i Irak. Dette planlægningsprojekt for genopbygningen af Irak startede før selve invasionen fandt sted. Rapporten, som bestod af 13 bind, var et produkt af det amerikanske udenrigsministeriums indsats for, gennem 17 forskellige arbejdsgrupper, at engagere mere end 200 irakiske ingeniører, forretningsfolk, advokater og doktorer, i at udvikle en plan for Irak efter et regimeskifte. De forskellige grupper udarbejdede strategier for emner som anti-korruption og gennemsigtighed, overgangsretssystem, demokratiske principper og processor, lokalt styre, opbygning af civilsamfund, uddannelse, pressefrihed, økonomi og infrastruktur. Arbejdsgrupperne mødtes mellem juli 2002 og april 2003, på møderne ville der ofte der være oplæg fra relevante prominente forskere som hjælp med at skabe rammen for projekterne.⁵⁸

Den mest direkte indgangsvinkel til en analyse af The Future of Iraq Projektet er de dokumenter, samt rapporten, som er blevet publiceret på National Security Archives hjemmeside. Den fulde rapport blev offentliggjort på hjemmesiden 1. september 2006,⁵⁹ men allerede 17. august 2005 blev en række briefings med informationer om projektet og de 17 forskellige arbejdsgruppers formål offentliggjort.⁶⁰ Før det havde nogle journalister og mediehuse haft adgang til rapporten. Det fremgår eksempelvis af artiklen *"THE STRUGGLE FOR IRAQ: PLANNING; State Dept. Study Foresaw Trouble Now Plaguing Iraq"* af Eric Schmitt og Joel Brinkley den 19. oktober 2003, at den amerikanske kongres havde givet New York Times lov til at se den fulde rapport.

Den fulde rapport, som bestod af 1200 sider fordelt over 13 bind, er fyldt med forudsigelser, advarsler, fakta og strategier for en lang række komplekse emner, der i flere tilfælde også udviklede sig til at blive centrale problemstillinger for koalitionsstyrkerne i Irak. Det fremgår af en PowerPoint briefing fra 1. november 2002, at det amerikanske udenrigsministerium startede med at arbejde på The Future of Iraq Project allerede i oktober 2001. Dette tydeliggør i endnu højere grad at den amerikanske administration meget tidligt efter terrorangrebet 11. september 2001, havde identificeret et regimeskifte i Irak som en central del af krigen mod terror. De fremgår yderligere af dette "slide" om projektets historie, at den

⁵⁸ The Iraq Papers, John Ehrenberg, s. 285

⁵⁹ National Security Archive, "New State Department Releases on the "Future of Iraq" Project" 1. September 2006

⁶⁰ National Security Archive, "State Department experts warned CENTCOM before Iraq war about lack of plans for post-war Iraq security, 17. August 2005

amerikanske kongres i maj-juni 2002 godkendte 5 millioner dollars som finansiering for projektets arbejdsgrupper.⁶¹ På en anden side i det samme PowerPoint gennemgås strukturen for projektgrupperne. Det fremgår, at hver arbejdsgruppe bestod af gennemsnitligt 10-20 eksilirakere og 2-5 internationale eksperter inden for de respektive områder. Derudover kan vi se, at hver gruppe modereres af en af udenrigsministeriets embedsmænd. Det fremgår ligeledes at disse irakere var udvalgt gennem anbefalinger for oppositionsgrupper og individer. Grupperne mødtes til 1½-dags møder i det amerikanske udenrigsministerium eller i Europa, desuden ville mødesessionerne startes med en reception aftenen før første mødedag. En del af planen var desuden, at de overordnede arbejdsgrupper på møderne skulle opbygge 4-8 undergrupper, som skulle arbejdede i dybden med udvalgte specifikke emner. Ydermere kan vi se på denne side, at der var observatører fra Office of the Secretary of Defense (OSD), Joint Chiefs of Staff (JCS), Office of the Vice President (OVP), Department of the Treasury, U.S. Agency for International Development (AID), U.S. Department of Health and Human Services (HHS), U.S. Department of Commerce, United States Geological Survey (USGS), United States Environmental Protection Agency (EPA).⁶² Dette viser, at The Future of Iraq Project var kendt blandt en stor del af de statslige institutioner hvis kompetencer, der hurtigt kunne blive brug for i forbindelse med en stabiliserings- og genopbygningsmission i Irak.

Rapportens indhold:

Når rapportens forskellige dele undersøges, så fremgår det hurtigt at der var en stor forskel på hvor grundigt de forskellige emner blev undersøgt, hvis det kan vurderes ud fra den mængde sider de fyldte i den endelige rapport. Det skal samtidigt også nævnes at de fleste af arbejdsgrupperne i rapporten har identificeret kortsigtede, mellemlange og lange opgaver for koalitionsstyrkerne efter et regimeskifte. Jeg vil herunder gennemgå nogle af de overordnede træk i de forskellige dele af rapporten.

Water, Agriculture and Environment

Gruppen der undersøgte miljø (Environment), havde til formål at diskutere og forsøge at forudsige hvilke umiddelbare miljømæssige problemer, der kunne være i Irak efter en invasion som skulle håndteres hurtigt for at undgå helbredsmæssige problemer blandt irakerne. Der var her tale om en eventuel indsats i forskellige kritiske områder, hvis de skulle

⁶¹ State Department briefing, Future of Iraq Project, November 1, 2002, s. 6

⁶² State Department briefing, Future of Iraq Project, November 1, 2002, s. 5

være blevet forurenede af krigsindsatsen, særligt hvis biologiske eller kemiske våben skulle have været anvendt af Saddam Husseins regimes sidste forsvar. Den amerikanske hær ingeniører skulle lave topografiske kort, som kunne være anvendelige i forbindelse med at udvælge steder hvor der kunne være en stor risiko for forurening i forbindelse med kemiske eller biologiske våben. Herudover ville det også være vigtigt hurtigt at få oprettet områder, hvor kloakvand, husaffald og lignende kunne afskaffes uden at det ville udgøre en sundhedsrisiko for befolkningen. Desuden anbefalede gruppen at der blev lavet informationskampagner, der instruerede i hvordan befolkningen kunne sikre sig rent drikkevand, men informationskampagnen skulle også informere irakerne og risikoen ved at anvende skrot fra militærtudstyr som eksempelvis ammunition hvad enten det var ueksploderet eller ej. Derudover ønskede gruppen også at der hurtigt blev oprettet et samarbejde med irakiske eksperter indenfor miljøområdet som arbejdede for regeringen, universiteter eller andre relaterede felter. Herunder kunne der oprettes lynkurser som kunne uddanne irakiske ingeniører til at fortage de forskellige miljømæssige tests. På den mellemlange-langsigtede indsats anbefalede gruppen at den irakiske hær kunne bruges til udfører en række forskellige miljømæssige opgaver som kunne opstå eksempelvis oprensning af flodbreder, afspærre forurenede områder, slukke brande, fjerne miner, og oprette grønne områder og nationalparker. Derudover så anbefalede gruppen at der skulle oprettes et miljøministerium.⁶³

Arbejdsgruppen, som arbejdede med landbrug havde lavet nogle undersøgelser af den irakiske landbrugssektor. Disse undersøgelser viste blandt andet at den irakiske kornproduktion var faldet i det seneste årti. Alligevel var det en af Iraks største arbejdssektorer, som beskæftigede ca. 25% af befolkningen. Udbyttet af den irakiske kornproduktion var en af de laveste i verden og som konsekvens måtte Irak importere over 2/3 af det korn, som var nødvendigt for at brødføde befolkningen. Gruppen arbejdede derfor med initiativer der på den korte bane kunne give et signifikant boost til det irakiske landbrug, hvilket de mente ville skabe velvilje blandt irakiske landmænd. Blandt disse initiativer var der blandt andet lagt vægt på importering af forskellige landbrugsmaskiner. Gruppen anbefalede også at importere frø til eksempelvis hvede og majs som var udviklet i Mexico og Syrien hvor jord og vejrforholdene minder om de irakiske. Desuden skulle irakiske landmænd tilbydes ernæringsmæssige pakker til deres besætninger.⁶⁴ På længere sigt ønskede gruppen, at irakiske forskere indenfor forskellige landbrugsrelaterede områder skulle have

⁶³ Water, Agriculture and Environment s. 4-5

⁶⁴ Water, Agriculture and Environment s. 7-8

opdateret deres viden, fordi de irakiske forskere under Saddam Hussein havde været isoleret fra den internationale forskning. På mange punkter mente arbejdsgruppen at de irakiske landbrugssystem skulle opdateres, både i forhold til vandingssystemerne som var stærkt afhængige af de to store floder Euphrates og Tigris. Desuden pegede gruppen på, at den irakiske gødningsindustri med fordel kunne udvides en del idet Irak med sine naturgasressourcer og depoter af fosfat havde gode muligheder for af producerer kunstgødning. Gruppen mente desuden at der kunne være en stor fordel i at reformere kornmarkedssystemet i Irak, hvor staten havde monopol på salg af korn.⁶⁵

Gruppen der skulle undersøge eventuelle problemer med vandressourcer lagde ligeledes vægt på behovet for bedre muligheder for at udnytte vand fra floderne til landbruget. Desuden analyserede de på en negativ udvikling i flodernes vandmængde idet forskellige projekter i Tyrkiet havde mindsket mængden af vand der flød videre til Irak, hvilket kunne udgøre et stort problem for Irak, hvis det udviklede sig. Disse analyser byggede dog mest af alt på estimer, idet vandmængderne i floderne havde været behandlet som statshemmeligheder under Saddam Hussein. På den korte bane identificerede gruppen fire projekter, der krævede opmærksomhed efter et regimeskifte. Dette omfattede af sikre sig vandressourcerne og renseanlæg, sørge for at der blev uddelt rensefiltre og rensetabletter til at desinficere vandet, at uddanne det irakiske folk i farerne ved at drikke vand fra overfladiske brønde og vandløb, men der blev også lagt vægt på at det var vigtigt hurtigt at sikre kontrollen over forskellige damme for at forhindre at regimet kunne bruge dem til at skabe oversvømmelser, som kunne skade den irakiske befolkning. På længere sigt mente gruppen at man måtte restaurerer de sump og mose områder i det sydlige Irak og fjerne nogle af de damme der havde været brugt af regimet til at tvinge lokale samfund og minoriteter til at flytte fra deres hjem.⁶⁶

Public Health and Humanitarian Assistance

Da arbejdsgruppen for Public Health and Humanitarian Assistance mødtes første gang 16-17 oktober 2002 blev konferencen indledt med et par foredrag fra Dr. John Fawcett, der talte om FNs rolle i humanitære kriser og hvad organisationen kunne tilbyde af ressourcer, men også de ulemper, der var forbundet med FN. Han anbefalede varsomhed i forhold til at lade FN organer opnå for meget autoritet og kontrol over det humanitære engagement i Irak efter en invasion. Derefter gav Dr. Frederik Burkle et foredrag for arbejdsgruppen, hvor han

⁶⁵ Water, Agriculture and Environment s. 10-11

⁶⁶ Water, Agriculture and Environment s.21

præsenterede erfaringer fra tidligere indsatser i områder med humanitære kriser samt mulige scenarier i Irak. Her inddrog han blandt andet erfaringer for Balkan, Afghanistan og flere afrikanske indsatser. Baseret på dette vurderede han at de indledende 2-3 ugers undtagelsestilstand burde overlades til professionelle internationale og ikke-statslige organisationer.⁶⁷ Til sidst fremhævede han behovet for at de forskellige operationelle faser lavede en særdeles grundig planlægning og koordinering af de efterfølgende faser. Efterfølgende på konferencen blev det besluttet at oprette 5 forskellige underarbejdsgrupper. En skulle tage sig af planlægningen for kriseforsyninger og logistik, en anden forberede noget uddannelse der kunne skabe offentlig opmærksomhed for medicinske og andre sundhedsmæssige behandlingsmuligheder, en tredje skulle udarbejde en strategi for den langsigtede udvikling i sundhedssystemet, en fjerde skulle sikre at den nødvendige infrastruktur som klinikker og hospitaler ville komme til at fungere samt at vand og energiresourcerne var tilstrækkelige, den sidste underarbejdsgruppe skulle etablere kontakt til forskellige professioner der ikke havde været repræsenteret samt andre Future of Iraq arbejdsgrupper og FN. Herudover besluttede arbejdsgruppen at den skulle være uafhængig af den amerikanske regering og særligt fokuseret på at have en rådgivende rolle for den amerikanske regering, FN institutioner og sundhedsrelaterede ikke-statslige aktører både i og ude for Irak.⁶⁸ I øvrigt er det værd at bemærke at referaterne fra diskussionerne udover de sundhedsfaglige emner fremhæver en lang række andre hensyn, herunder eksempelvis miljø hensyn, nødvendigheden af stabile økonomiske rammer, demokratiske og transparente institutioner, samt risikoen for hævn mord osv.⁶⁹

Defence Policy and Institutions

I denne arbejdsgruppe forberedtes en stor reformering af det irakiske militære system. Der var ikke nogen tvivl om at Saddam Husseins regime havde udviklet forsvaret til at dets primære fokus var at beskytte regimet og ikke befolkningen som sådan. Nogle enheder, bl.a. specialstyrker var endda oprettet af regimet selv med det formål. Derfor anså arbejdsgruppen det som essentielt at der skulle komme en gennemgribende reform, som blandt andet skulle bestå i en større demobilisering af de irakiske styrker. Samtidigt anerkendte arbejdsgruppen at det ville være nødvendigt for Irak også i fremtiden at have militære styrker, selvom de dog også understregede at den skulle have en defensiv natur og være underlagt demokratisk

⁶⁷ Public Health and Humanitarian Assistance s. 34

⁶⁸ Public Health and Humanitarian Assistance s.50

⁶⁹ Public Health and Humanitarian Assistance s. 52-54

politisk autoritet. Arbejdsgruppen anså militære styrker for at være vitale for at kunne forsvare et nyt demokratisk regime mod interne trusler.⁷⁰ Arbejdsgruppen anbefalede at de irakiske væbnede styrker i fredstid skulle være mellem 150.000-200.000 mand. Det ville have været en væsentlig nedjustering fra de ca. 400.000 mand som var en del af Saddam Husseins militære styrker.⁷¹ I relation til dette anbefalede arbejdsgruppen desuden at de Irakiske styrker skulle samles i en integreret forsvarsstruktur, hvor der under Saddam Hussein havde været forskellige uafhængige militære styrker, hvilket skyldtes hans frygt for revolutionære grupper. I forbindelse med demobiliseringen mente arbejdsgruppen yderligere at det ville være nødvendigt at planlægge en proces hvor de, som kommer til at miste deres job i de væbnede styrker som del af demobiliseringen fik nogle nye muligheder. Konkret mente gruppen, at det nye regime skulle sikre at der blev oprettet projekter der kunne hjælpe med at træne de irakiske soldater der skulle demobiliseres til at få kompetencer de kunne bruge i jobs i det civile liv. Desuden skulle der være en form for økonomisk støtte til disse i tiden efter de mistede deres jobs.⁷² Udover nedskæringer i troppetallet var en del af de foreslåede planer også en reorganisering af de forskellige militære uddannelser, herunder at det ville være nødvendigt at uddanne soldater og ikke mindst officerer i menneskerettigheder, men også at sikre at de kommende militære skabe havde demokratiske værdier. En del af dette ville også være en bevidst opblanding mellem befolkningens forskellige etniske grupper for at tilstræbe mindre etniske spændinger mellem de forskellige befolkningsgrupper.⁷³

Economy and infrastructure

Økonomi og infrastruktur arbejdsgruppen var en af de arbejdsgrupper der udarbejdede den største delrapport. Gruppen var opdelt i en række forskellige underarbejdsgrupper, som alle havde specialiserede fokusområder inden for det overordnede tema: Økonomi og infrastruktur. Selvom der var oprettet disse specialiserede grupper overlappede gruppernes arbejde i flere tilfælde.

I forhold til den økonomiske situation efter et regimeskifte forventede arbejdsgruppen, at de problemer der ville være, ville være meget lig dem landet allerede stod overfor. Disse kunne selvfølgelig intensiveres af umiddelbare effekter som stigende arbejdsløshed og lignende kort

⁷⁰ Defence Policy and Institutions s. 8

⁷¹ Defence Policy and Institutions s. 26

⁷² Defence Policy and Institutions s. 36-37

⁷³ Defence Policy and Institutions s. 50

efter et regimeskifte, men overordnet set var Irak i forvejen stærkt presset på alle parametre hvad økonomi angik. Der var forskellige årsager til dette, en var de økonomiske erstatninger landet var blevet pålagt at give til en række nationer bl.a. Kuwait efter den første Golfkrig. En anden var de sanktioner, som var blevet lagt på landet af FN's sikkerhedsråd, hvilket betød at alle FN's medlemslande kun måtte eksportere en række humanitære varer til Irak og desuden blev der sat en begrænsning for hvor meget olie Irak måtte sælge til verdensmarkedet. Senere blev Olie for mad programmet indført, hvilket som navnet antyder, betød at Irak kunne eksportere olie og blive betalt med fødevarer, dette var et tiltag for at sikre at Iraks olieressourcer blev brugt til at gavne befolkningen. Arbejdsgruppen mente dog også at Iraks økonomiske problemer skyldtes en generel dårlig forvaltning, storstilet korruption og et økonomisk system, som ikke fordrede vækst. Her var der blandt andet tale om et dysfunktionelt banksystem sammenholdt med statens manglende økonomiske instrumenter til at styre økonomien.

En del af årsagen til den dårlige økonomi og vækstpotentiale i Irak var dog også landets skræntende infrastruktur. Krigen mod Iran 1980-1988 og Golfkrigen 1990-1991 havde været opslidende for den irakiske infrastruktur. Årene efter med den særdeles pressede økonomiske situation samt de manglende muligheder for at importere vigtige ressourcer havde betydet at meget af infrastrukturen aldrig var blevet genopbygget. Her var der eksempelvis tale om et kloaksystem, som var blevet smadret under Golfkrigen, der aldrig var blevet genopbygget og som konsekvens blev spildevand ledt direkte ud i Iraks floder, hvilket skabte store forureningsproblemer. Disse infrastrukturelle problemer strakte sig stort set over alle dele af den irakiske infrastruktur, måske på nær den militære infrastruktur som Saddam Hussein havde prioriteret relativt til andre områder.

I den underarbejdsgruppe, der undersøgte det økonomiske system, anbefalede man at være varsom med at nedlægge økonomiske systemer over det irakiske folk som befolkningen ikke selv havde været med til at bestemme. Gruppen anbefalede dog at forskellige institutioner måtte oprettes og styrkes, som kunne give Irak de økonomiske redskaber, som var essentielle både i forhold til skatteopkrævning og at styre økonomien fornuftigt. En del af dette koncept var også at styrke banksektoren i Irak, som senere ville kunne være med til at understøtte vækst ved at støtte lokale entreprenører og lignende.⁷⁴ Desuden anbefalede gruppen at Irak skulle meldes ind i det internationale økonomiske samfund og forøge sin eksport på områder hvor Irak havde konkurrencepotentiale. Desuden mente gruppen, at der skulle kigges på om

⁷⁴ Economy and Infrastructure s. 43

de internationale sanktioner kunne ophæves, så Irak også kunne tjene mere på sine olieressourcer. I arbejdsgruppen, der afdækkede infrastrukturelle problemer inden for el-nettet, information og telekommunikations infrastruktur, transport og vand og rensning kunne man generelt konkludere at Iraks infrastruktur haltede, men det mente arbejdsgrupperne også gav en mulighed for økonomisk gevinst efter et regimeskifte ved at investere massivt i en udvikling af infrastrukturen, hvilket også ville bidrage positivt ved at skaffe store dele af den irakiske befolkning et job og dermed også forbedre landets økonomiske situation.

Det er interessant, at disse arbejdsgrupper ikke inddrager et koncept som Marshallhjælpen i deres anbefalinger. Det har måske skyldtes en usikkerhed på hvad der har været politisk muligt i USA, men det er klart at de store infrastrukturelle investeringer, som blev anbefalet skulle finansieres på en måde.⁷⁵

Education

Arbejdsgruppen for uddannelse afholdte kun et møde inden det var blevet besluttet af U.S. Agency for International Development, at planlægningen af en reformering i uddannelsesområdet i Irak blev udliciteret til Creative Associates. Mange af de irakiske deltagere i arbejdsgruppen fortsatte dog med at være en del af projektet idet de blev ansat af Creative Associates.⁷⁶

Arbejdsgruppen for Uddannelse mente at en udrensning af Bath-indflydelsen på det irakiske uddannelsessystem måtte være en prioritet. Før Bath partiet kom til magten havde det irakiske uddannelsessystem været opbygget efter britisk forbillede og det havde ikke haft nogle problemer med at leve op til internationale standarder. Under Bath-regimet var uddannelsessystemet blevet brugt til at installere partiets ideologi i skoleundervisningen med det formål at skabe loyale borgere. Desuden var det kun medlemmer af Bathpartiet, som havde adgang til højere uddannelsesinstitutioner, hvilket arbejdsgruppen også anbefalede at få ændret med det samme. På trods af Bathpartiets indflydelse af de tekniske institutter på universiteterne i Irak stadig nydt en forholdsvis internationale anerkendelse, men gruppen

⁷⁵ Economy and Infrastructure s. 64

⁷⁶ Education s. 2

mente der var mulighed for at opgraderer og udvide systemet så det bedre lignede de internationale systemer.⁷⁷ Da gruppen som nævnt aldrig kom i gang for alvor er dens anbefalinger over 8 sider kun meget overordnede. Generelt kan det dog siges at der udtrykkes ønsker om at demokratiserer undervisningssystemet væsentligt. Det gælder både i relation til den reelle undervisning som skulle være med til at uddanne demokratiske borgere. Det anbefales også at de besluttende organer på universiteter og skoler skal være demokratisk valgte borgere. Det fremhæves også at uddannelsessystemet skal give komplet akademisk frihed til lærere og administration på alle skoler og institutioner, baseret på samfundets behov og forventninger og ikke regeringens eller religiøse autoriters krav. I relation til niveauet i undervisningen klargjorde arbejdsgruppen at det var et mål at opnå internationale standarder og elever og studerende havde et niveau, som gjorde dem i stand til at bestå internationale prøver.

Democratic Principles and Procedures

Denne arbejdsgruppe arbejdede på at sikre en fredelig og kontrolleret overgangsfase til et nyt og demokratisk styre i Irak. Dens udgangspunkt var at Saddam Hussein blev fjernet for magten og at amerikanske styrker havde kontrollen over Irak. Underarbejdsgrupperne arbejdede med forskellige faser af den demokratiske opbygning af Irak under krigen. Første underarbejdsgruppe arbejdede med oprettelsen af en form for Transitional Authority der skulle sikre en forsat administration af Irak indtil der var gennemført reelle demokratiske valg.⁷⁸ Noget af det største problem for underarbejdsgruppen var i den forbindelse, om man kunne skabe nogle overgangsstrukturer som havde den nødvendige legitimitet i forhold til den Irakiske befolkning. Der blev ligeledes identificeret et behov for hurtigt at få etableret et legitimt retssystem, som kunne være med til håndtere nogle af de konflikter, som kunne forventes at opstå i Irak som konsekvens af Saddam Hussein regimets mange års undertrykkelse af store befolkningsgrupper.⁷⁹

⁷⁷ Education s. 3

⁷⁸ Democratic Principles and Procedures s. 21

⁷⁹ Democratic Principles and Procedures s. 43

Med forbehold for en række overvejelser over legitimiteten i at grupper af eksilirakere forberedte opbygningen af nye statsstrukturer i Irak, så var arbejdsgruppernes fokus primært at få etableret et demokratisk styre med nogle retsprincipper, der ligestillede alle borgere i Irak. Arbejdsgrupperne arbejdede i flere faser, med det samme efter regimeskiftet skulle der etableres en overgangs administration. I arbejdsgruppen anbefaledes det at en sådan blev opbygget af blandt andet eksilirakere, men også irakere, som stadig boede i landet. Samtidigt skulle en gruppe irakere og eksilirakere danne en gruppe, der skulle udarbejde rammerne for en ny forfatning, der kunne vælges af befolkningen og skabe fundamentet for et demokratisk samfund. Samtidigt skulle der etableres et retssystem umiddelbart efter regimeskiftet der kunne udfylde retssystemers vanlige rolle med at opretholde lov og orden, men der blev samtidigt lagt vægt på at få oprettet et Truth and Reconciliation Initiative. Truth and Reconciliation komiteer havde i andre lande hvor der var store spændinger mellem befolkningsgrupper, været med til at skabe en forståelse hinanden ved at sætte fokus på en historiefortælling, der anerkendte alle ofre for uretfærdige handlinger lige meget hvilke befolkningsgrupper, der var gerningsmænd eller ofre.⁸⁰

I den forbindelse blev der lagt stor vægt på at forsøge at etablere nogle dynamikker i systemerne, som sikrede at alle etniske borgere ville få lige muligheder, det samme gjorde sig i øvrigt gældende i forhold til kvinder.⁸¹

Nedlæggelsen af Future of Iraq Projektet

The Future of Iraq Project blev med National Security Presidential Directive 24 underskrevet den 20. januar 2003, effektivt lukket da det i stedet var blevet besluttet at ansvaret for planlægningen af stabiliserings- og genopbygningsmissionen skulle placeres i det amerikanske forsvarsministeriums Office of Special Plans. Den daværende amerikanske forsvarsminister Donald Rumsfeld skriver i sin biografi Known and Unknown, at denne beslutning blev taget for at undgå en ukoordineret planlægningsindsats, hvor den militære stabiliserings dimension blev håndteret adskilt fra den civile genopbygnings dimension.⁸² Det er i sig selv et godt argument at sørge for, at den planlægning, der finder sted bliver

⁸⁰ Democratic Principles and Procedures s. 98

⁸¹ Democratic Principles and Procedures s. 76

⁸² Rumsfeld 2011, s. 487

koordineret, så forskellige grupper og institutioner ikke modarbejder hinanden. Der er dog mange forskellige meninger om hvad der reelt lagde bag denne beslutning. David L. Phillips, som selv havde været en del af Future of Iraq projektet som den embedsmand, der stod for at facilitere projektets Democratic Principles Working Group, skriver i sin bog *Losing Iraq*, om den magtkamp, der havde været mellem det amerikanske udenrigsministerium og forsvarsministerium med det hvide hus på dets side. Phillips beskriver også med store fortrydelse, hvordan Future of Iraq projektet blev lagt på is efter det var blevet besluttet at placere ansvaret for planlægningsindsatsen i forsvarsministeriet. Her var Office for Reconstruction and Humanitarian Assistance (ORHA) blevet oprettet og den ellers pensionerede amerikanske generaløjtnant Jay Garner var blevet sat til at lede planlægningsindsatsen. Under Garners ledelse var ORHA, som var oprettet kun to måneder før invasionen af Irak, primært blevet fokuseret på at forberede nødhjælp til de irakere, der ville komme til at flygte fra deres hjem, men også at forberede humanitær assistance til eventuelle ofre for kemiske eller biologiske våben. Oprettelsen af ORHA var ifølge Phillips et opgør med den amerikanske tradition for håndtering af stabiliserings- og genopbygningsmissioner. Der blev flyttet ansvarsområder som traditionelt havde været underlagt det amerikanske udenrigsministerium og USAID's ansvarsområder, ind i en fuldstændigt nyoprettet organisationsstruktur, som startede fuldstændigt på bar bund.⁸³

I sin selvbiografi beskriver Donald Rumsfeld sine overvejelser i forbindelse med valget at den pensionerede generaløjtnant Jay Garner som leder af ORHA. Rumsfeld havde selv stiftet bekendtskab med Garner da de begge havde siddet i en Space Commission i 2000. Han vidste at Garner havde næsten 40 års erfaring fra hæren og mente at den erfaring og kendskab til det militære system ville være uundværligt for den forlæggende opgave. Desuden vidste han, at Garner kendte udenrigsminister Colin Powell fra Golfkrigen, hvor Garner havde haft kommandoen over 20.000 tropper som havde til opgave at støtte de irakiske kurdere i den nordlige Irak som en del af operation Provide Comfort, mens Colin Powell havde siddet som formand for Joint Chiefs of Staff. Rumsfeld skriver, at han troede at Garners tidligere bekendtskab med Colin Powell kunne hjælpe med at sikre at ORHA kunne få gode relationer til det amerikanske udenrigsministerium.⁸⁴

I et biografisk værk om præsident George Bush beskriver forfatteren Robert Draper dog en begivenhed ved en Postwar Planning Session ved Fort McNair i Washington DC en måned først invasionen af Irak, hvor Tom Warrick, der havde været initiativtager til Future of Iraq

⁸³ Phillips, 2005, s. 126

⁸⁴ Rumsfeld 2011, 487-488

projektet, havde været til stede for at udlåne hans ekspertise. Denne hjælp skulle Garner have modtaget med stor begejstring og Stephen Browning som arbejdede for Garner, havde haft relevante diskussioner med Warrick, baseret på erfaringerne fra Future of Iraq projektet. Senere, havde Garner dog trukket Browning til side og lettere gnavent meddelt Browning, at han netop havde modtaget ordrer fra Pentagon om, at han ikke skulle arbejde sammen med udenrigsministeriet generelt og særligt ikke Thomas Warrick.⁸⁵ Der angives ikke nogen direkte kilde til beskrivelsen af denne episode i Robert Drapers værk og det er derfor svært at vurdere hvor pålidelige kilder Draper har haft til gengivelsen af episoden ved Fort McNair, men episoden står i direkte kontrast til Rumsfelds egen forklaring i *Known and Unknown* om, at han havde valgt Jay Garner som leder for ORHA bl.a. med den forhåbning at han kunne facilitere et godt samarbejde med det amerikanske udenrigsministerium.

Overordnet set er der dog ikke nogen tvivl om at Donald Rumsfeld og Colin Powell havde et særdeles anspændt forhold. De havde været uenige i flere nøglespørgsmål. Colin Powell havde i det hele taget været isoleret blandt de mest centrale figurer i Bush-administrationen. Han havde advaret mod en krig mod Irak fra første færd, og havde med sit udgangspunkt i en realismebaseret forståelse af internationale forhold generelt været skeptisk mod den neokonservatisme de fleste af hans kollegaer i administrationen byggede deres internationale politik på. Et konkret emne hvor Rumsfeld og Powell var særdeles uenige var Rumsfelds hjertebarn, reformeringen af det amerikanske militær. Rumsfelds, *Revolution in Military Affairs* (RMA), var kendetegnet ved et direkte opgør med Powell-doktrinen som stammede fra Powells tid som formand for Chiefs of Staff i 1990'erne. I virkeligheden var Powell-doktrinen en videreudvikling af synspunkter Ronald Reagans forsvarsminister, Caspar Weinbergers, havde præsenteret i en tale kaldet "The Uses of Military Power." Heri opstillede Weinberger en række krav for brugen af amerikansk militærmagt: "(a) that the United States should not commit its forces to any endeavor unless vital national interests were perceived to be at stake, (b) that troops should be committed wholeheartedly and with the intention of achieving full victory, and (c) should be defined in terms of clear political and military objectives."⁸⁶ Powell-doktrinen videreførte denne tankegang og groft kan det siges, at det var Powells hensigt at hvis USA skulle i krig, så skulle landet aldrig nøjes med at bruge andet end overvældende styrke for at fremtvinge så hurtig en afslutning som muligt. Enhver ressource, der var til rådighed skulle anvendes til dette formål og amerikanske tab

⁸⁵ Draper, 2007, s. 198

⁸⁶ Crandall, s. 340

skulle herved holdes på et minimum.⁸⁷ Den amerikanske indsats i Golfkrigen havde taget udgangspunkt i Powell-doktrinen, men krigen var med den totale overlegne sejr også med til at skabe fundamentet til Revolution in Military Affairs (RMA). 90'ernes interventioner i Haiti, Somalia, Bosnien og Kosovo havde ikke levet op til doktrinens forskrifter dermed var Powell-doktrinen allerede her under pres.⁸⁸ Donald Rumsfelds reformation af amerikanske militære styrker udgjorde det totale kursskifte fra Powell-doktrinen. Da Rumsfeld tog stillingen som USA's forsvarsminister havde han store visioner for at bruge sine bl.a. som forsvarsminister under præsident Gerald Ford i 70'erne og flere efterfølgende chefstillinger i det private erhvervsliv. Han ønskede at trimme "fedt" af det amerikanske militær og for at opnå større kapaciteter for færre ressourcer ville han satse på et højteknologisk forsvar med høj mobilitet og som kunne deployere på kort tid. Rumsfelds ønsker om at bruge mindre styrker med høj mobilitet og en hurtig deployeringsfase var grundstenen i Shock and Awe doktrinet som var blevet formuleret i 1996 af Harlan K. Ullman og James P. Wade i et Pentagon briefing dokument.⁸⁹ Colin Powell og Donald Rumsfeld havde altså helt forskellige opfattelser af hvordan og hvornår militærmagt skulle anvendes og selvom Colin Powell ikke længere havde et direkte ansvar for de militære styrker så blev han ved med at engagere sig i disse spørgsmål og forholdte sig løbende kritisk til planlægningen af Irakkrigen. Dette var med til at skabe spændinger mellem Colin Powell og Donald Rumsfeld.

Det var dog ikke kun Rumsfeld som Powell havde et dårligt forhold til. Vicepræsidenten, Dick Cheney, beskriver i sin selvbiografi *In My Time: A Personal and Political Memoir*, hans lange bekendtskab med Colin Powell. Cheney havde selv udvalgt Powell til at være Chairman of the Joint Chiefs of Staff under præsident George H. W. Bush og ifølge Cheney havde Powell udført jobbet fremragende.⁹⁰ Dette gjorde sig dog ikke gældende for Powells indsats som udenrigsminister. Cheney beskriver i bogen hvordan hans gamle ven Colin Powell nu opførte sig illoyalt overfor administrationens irakpolitik:

*"[...] I began hearing from a number of former and current high-ranking government officials that Secretary Powell and Deputy Secretary Armitage were not only failing to support the president's policies, but were openly disdainful of them."*⁹¹

⁸⁷ Crandall, s. 341

⁸⁸ Crandall s. 343

⁸⁹ Oxford Reference : Shock and Awe

⁹⁰ Cheney 2011, s. 426

⁹¹ Cheney 2011, s. 381

De personlige stridigheder som Colin Powell havde i forhold til Rumsfeld, Cheney og flere andre, var symptomatisk for samarbejdet mellem udenrigsministeriet og de andre centrale departementer og institutioner. Et af de vigtigste eksempler på store løbende uenigheder er diskussionen om inddragelse af eksilirakere i planlægningsprocessen eller nærmere hvilke eksilirakere. På trods af Future of Iraq projektets fokus på inddragelse af eksilirakere skriver Rumsfeld i sin bog:

Key officials at state and in the CIA, including at senior levels, viewed the externals in general as untrustworthy, [...]”⁹²

Konkret taler Donald Rumsfeld i dette citat om de eksilirakere, som var en del af Iraqi National Congress (INC). INC var en paraplyorganisation af forskellige irakiske oppositionsgrupper under ledelse af Ahmed Chalabi. INC blev oprettet med hjælp fra CIA efter afslutningen på Golfkrigen i et forsøg på at skabe større opposition mod Saddam Hussein i Irak. Organisationen modtog i opstartsfasen hemmelige donationer fra USA, men efter 1998, hvor Bill Clinton fik Iraq Liberation Act stemt gennem kongressen, modtog INC 8 millioner dollars årligt i offentligt kendt støtte. Efter kongressen havde stemt Iraq Liberation Act igennem blev regimeskifte i Irak et officielt amerikansk mål, selvom brugen af militærmagt i henhold til dette ikke var nærmere specificeret.

Donald Rumsfeld og i særdeleshed Paul Wolfowitz, ønskede en stor inddragelse af INC og Achmed Chalabi i forberedelserne til postwar-fasen i Irak. I udenrigsministeriet samt CIA var der stor skepsis mod Chalabi. I selvbiografien *At the Center of the Storm* beskriver den tidligere CIA direktør George Tenet, Chalabi som en af de mest kontroversielle personer i hele ”Irak dramaet.” Han havde forladt Irak som barn og var vokset op primært i Storbritannien og USA. Han havde en Ph.D. i matematik fra University of Chicago og i 1980’erne var han dømt in absentia for banksvindel i Jordan. Senere havde han været en instrumental part i at oprette Iraqi National Congress, med støtte fra CIA. I de efterfølgende år vurderede CIA dog at han var ekstremt upålidelig og alt hvad han sagde, skulle tages med et gran salt. Tenet skriver dog også, at mens han selv og CIA var skeptiske overfor Chalabi, så var vicepræsidenten, Paul Wolfowitz og Douglas Feith mere interesserede i hans synspunkter.⁹³

⁹² Rumsfeld 2011, s.489

⁹³ George Tenet, 2007, s. 397

General Tommy Franks som havde det militære ansvar for planlægningen af operationen i Irak har i sin selvbiografi ofte et mere nuanceret standpunkt og fremstår relativt neutralt i forhold til de institutionelle og personlige magtkampe som udspillede sig. Franks forholder sig i sin selvbiografi ikke så kritisk til Chalabi som Tenet gør, men det står samtidigt klart at han delte noget af den skepsis mod Chalabi som CIA og udenrigsministeriet havde:

*“In many ways, Chalabi suffered the fate of other exile-émigré leaders, from White Russians in 1920s Paris to the Gaullist Free French in England during World War II: No matter how sincerely he may have desired to liberate his homeland, he was badly out of touch with what it would take to do so. I met Chalabi only once, and while I was impressed by his sincerity, I was disappointed by his obvious view of his own importance, and his stated opinion that he could “easily” rally Iraq around himself. He might be a good man, but I knew enough about the difficulties Iraq faced to see him as naive.”*⁹⁴

Det var dog naturligvis ikke Chalabis person alene der udgjorde konflikten mellem Udenrigsministeriet og CIA på den ene side og Forsvarsministeriet og Vicepræsidentens kontor på den anden. Det centrale element i konflikten var at Rumsfeld, Wolfowitz og Cheney ønskede at bruge Chalabi og INC som man havde brugt Hamid Karzai i Afghanistan. Ledende politikere og embedsmænd der var venligsindede overfor INC havde sammen med Chalabi lagt planer oprette en irakisk eksilregering allerede i 2002. Tanken var, at denne eksilregering skulle påbegynde udarbejdelsen af en ny grundlov og påbegynde udformningen af den kommende irakiske magtstruktur, således, at den amerikansk ledede koalition umiddelbart efter regimeskiftet kunne overdrage ansvaret for Irak til denne i eksil oprettede regering. Det var særligt Paul Wolfowitz, Dick Cheney og Douglas Feith, der var en højt placeret embedsmand i forsvarsministeriet.⁹⁵

Denne plan mødte imidlertid stor modstand fra både det amerikanske udenrigsministerium og CIA. Dick Cheney beskriver i sin selvbiografi, hvordan han gennem sin topembedsmand I. Lewis "Scooter" Libby havde forsøgt at fremme dagsordenen med at oprette en regering bestående af eksilirakere: *“Since January 2002 Scooter had been urging the State Department to get the major Iraqi opposition groups together for an international conference to begin planning for a post-Saddam government, but a conference had been repeatedly delayed while Secretary Powell and Deputy Secretary Armitage warned about too much engagement with Saddam’s opponents. They were “externals,” or so the argument went, who*

⁹⁴ Franks, 2005 s. 422

⁹⁵ Gordon & Trainor, 2006, s. 94

had left Iraq during Saddam's reign and would not have credibility with Iraqis who had stayed. Therefore, the State Department argued, they should not be actively involved in our postwar planning."⁹⁶

I udenrigsministeriet var der ikke tiltro til, at det ville være muligt at skabe den fornødne legitimitet i at installere en eksilirakisk regering efter Saddams fald. Blandt udenrigsministeriets embedsmænd var der en opfattelse af, at der hurtigst muligt måtte oprettes organer der kunne inddrage "interne" irakere i administrationen af landet indtil der kunne udarbejdes en demokratisk grundlov og afholdes frie demokratiske valg. I den umiddelbare periode efter valget ønskede udenrigsministeriet i stedet at lederskikkelser i den irakiske befolkning som høvdinge og forskere skulle involveres i genopbygningen af Irak. Det var heller ikke fordi det amerikanske udenrigsministerium ikke mente at man kunne inddrage eksilirakere overhovedet, men et regeringsapparat etableret i eksil, bestående af individer, der i meget begrænset omfang havde tilbragt deres liv i Irak, mente embedsmændene ville skabe misfornøjelse i den "interne" irakiske befolkning.⁹⁷

Donald Rumsfeld følte overvejende, at det var vigtigt at sikre amerikansk kontrol over hele processen og havde derfor også udtrykt skepsis mod at overdrage ansvaret for Irak til en eksilregering, der formentligt skulle have været under ledelse af Chalabi. Særligt var det vigtigt for Donald Rumsfeld at en eksilirakisk regering ikke ville kunne komme i vejen for amerikanske projekter som at finde Saddam Hussein og lede efter masseødelæggelsesvåben.⁹⁸ Det må dog alligevel betragtes som mindre uenigheder mellem Rumsfeld og de, som støttede en eksilirakisk regeringsdannelse, hvilket Rumsfeld trods forbehold også gjorde.⁹⁹

David L. Phillips, den forhenværende seniorrådgiver til det amerikanske udenrigsministerium, som leder for Future of Iraq Projektets Democratic Principles Group, beskriver i sin bog *Losing Iraq: Inside the Postwar Reconstruction Fiasco*, Achmed Chalabis store netværk og adgang til den amerikanske administration. Der er ingen tvivl om at David L. Phillips havde et meget anstrengt forhold til Chalabi og mente at Chalabi og INC var en stor del af årsagen til at Future of Iraq Projektet blev nedlagt. En af grundene til Chalabi havde frustreret Phillips var, at selvom han ikke selv deltog i nogle af Future of Iraq Projektets arbejdsgrupper, så

⁹⁶ Cheney, 2011 s. 387

⁹⁷ Gordon & Trainor, 2006, s. 107

⁹⁸ Gordon & Trainor, 2006s. 107-108

⁹⁹ Rumsfeld 2011, s. 489

havde han fået eksilirakere, der var loyale overfor ham placeret i de fleste af grupperne. I nogle af grupperne, herunder Democratic Principles Group, skriver Phillips at Chalabis indflydelse var så stor at han kunne styre store dele af projektet udvikling.¹⁰⁰

*“The difference between the State Department and the CIA on one side, and the Pentagon and the OVP on the other, was the difference between pragmatists and ideologues. No matter what their policy disagreements, U.S. officials should never have allowed their personal feelings to poison the interagency process. But, of course, they did. Personal animosities combined with different postwar approaches would ultimately destroy the Future of Iraq Project.”*¹⁰¹

Analysen af de problemer mellem forskellige statslige institutioner og de politikere og embedsmænd, der administrerede dem bygger i høj grad på analyser af de involveredes biografier. Det er altid nødvendigt at være særdeles kritisk når en analyse opbygges på denne type kilder. Der er heller ikke nogen tvivl om, at modstridende opfattelser af begivenhederne i forløbet forud for Irakkrigen i de forskellige biografier. Når biografierne analyseres står det dog klart, at der primært er modstridende opfattelser af hvem og hvilke institutioner, som forsøgte at ødelægge andres initiativer. Selve substansen i hvem, der mente hvad, støtter de forskellige biografier reelt hinanden i. Hvorom alting er, så står det klart, at den proces, som beskrives i analysen er ganske fint dokumenteret i de forskellige biografier, samt de videnskabelige værker, der er anvendt.

Det amerikanske forsvars planlægning af stabiliserings- og genopbygningsfasen

Tidligt i august 2002 havde spørgsmålet om stabiliserings- og genopbygningsfasen, der i militære cirkler ofte blev refereret til som Fase IV, været på programmet i CENTCOM. I den forbindelse havde General Tommy Franks fortalt sine medarbejdere, at det ville være Udenrigsministeriet, som skulle anføre planlægningen af denne fase.¹⁰² Det var også sådan ansvarsfordelingen havde været ved planlægningen af indsatsen på Balkan og i Afghanistan, samt alle andre krige siden 2. verdenskrig.¹⁰³ Allerede under den tidligere CENTCOM chef Anthony Zinni i slutningen af 90'erne, havde der været lavet planer for en eventuel krig mod Irak. Dengang havde Zinni også interesseret sig for planlægningen af fase IV i Irak. Han

¹⁰⁰ Phillips 2005 s. 76

¹⁰¹ Phillips, 2005, s. 64

¹⁰² Gordon & Trainor, 2006, s. 138

¹⁰³ Gordon & Trainor, 2006, s. 141

havde koordineret et krigspil kaldet Dessert Crossing. Den havde været designet, sådan at civile institutioner som Udenrigsministeriet og Finansministeriet ville blive inkorporeret i indsatsen. Selvom Kongressen havde vedtaget at det skulle være et strategisk mål for USA at arbejde på regimeskifte i Irak under Bill Clinton, så havde der ikke været et politisk ønske i Clinton administrationen om at gennemføre sådan et regimeskifte militært og derfor blev planlægningen af stabiliserings- og genopbygningsmissionen heller ikke udviklet videre.¹⁰⁴

Omkring august 2002 modtog CENTCOM en henstilling fra Joint Chiefs of Staff om at det var nødvendigt at CENTCOM engagerede sig mere i fase IV fordi der ville være et behov for at støtte administrationen af Irak efter et regimeskifte. På det tidspunkt var det dog ikke nemt for CENTCOM at afsætte ressourcer til at planlægge fase IV, der var allerede meget at se til med de taktiske elementer i invasionsplanen. Joint Chiefs of Staff havde ikke spillet en stor rolle i den planlægning der fandt sted generelt. Rumsfeld havde været meget dominerende i skitseringen af at den militære planlægning og det var primært Tommy Franks og hans stab, som Rumsfeld involverede i planlægningen. Joint Chiefs of Staff var dog i 2002 begyndt at fokusere på fase IV i 2002. Efter at have indset, at USA historisk ikke havde haft succes med at afslutte militære operationer uden at blive trukket ind i langvarige stabiliseringsprocessor, gennemførte Joint Chiefs of Staff deres eget krigsspil. Efter at have gennemført denne øvelse vurderede de behovet for at opbygge et nyt militært hovedkvarter som kunne overtage ansvaret for administrationen af Irak efter regimeskiftet. Konkret udfærdigede Joint Chiefs of Staff i oktober en plan opbygningen af et militært hovedkvarter. Dette hovedkvarter skulle være under ledelse af en generalløjtnant og være bemandet med eksperter fra 21 forskellige ressortområder i den amerikanske regering. Hovedkvarterets indsats skulle så koordineres med en amerikansk ambassadør i Bagdad. På sigt kunne det militære hovedkvarter så udvikles hen imod at blive et civilt hovedkvarter eller muligvis med en midlertidig regering.¹⁰⁵

Ifølge Donald Rumsfelds selvbiografi begyndte han selv og George Bush i efteråret 2002 at diskutere fordelene ved en samlet planlægning af stabiliserings- og genopbygningsfasen i Irak. I Bosnien og Afghanistan havde amerikanerne gået til sikkerhedsopgaver og genopbygningsopgaver som adskilte opgaver, hvilket også betød at den institutionelle planlægning var delt mellem forskellige ansvarsområder. Det beskriver Rumsfeld som motivationen for hans arbejde på at samle planlægningen af stabilisering- og genopbygning

¹⁰⁴ Gordon & Trainor, 2006, s. 138

¹⁰⁵ Gordon & Trainor, 2006, s. 140

under Pentagons koordination.¹⁰⁶ Før Rumsfeld havde påbegyndt arbejdet med at overbevise præsidenten at samle stabiliseringsindsatsen under forsvarsministeriets koordination, var Rumsfeld blevet præsenteret for den plan Joint Chiefs of Staff havde udarbejdet. Han havde flere krav til ændringer i rapporten før han ville godkende den, men han havde ikke affærdiget den. De væsentligste ændringer han krævede i planen var at det skulle fremgå at det ville være Pentagon der havde ansvaret for stabiliserings- og genopbygningsfasen. Samtidigt blev alle referencer til Udenrigsministeriet slettet i organisationskortet. I det hovedkvarter, som skulle have ansvaret i Irak, ville Donald Rumsfeld have en civiladministrator, der skulle have ansvaret for genopbygningen og administrationen i landet samtidig med, at en militær chef skulle sikkerhed og genopbygning af det irakiske militær. Begge disse skulle være under CENTCOM's kommando og dermed under Rumsfeld selv. Efter Rumsfeld i midten af oktober 2002, havde fået indført de ændringer i planen som han havde efterspurgt, blev den sendt til Bush og Condoleezza Rice, som var National Security Advisor. De godkendte begge planen og at Forsvarsministeriet skulle have ansvaret for fase IV foreløbigt. Med den beslutning ville ansvaret for administration og genopbygning af et besat land for første siden 2. verdenskrig være under Forsvarsministeriets ansvarsområde.¹⁰⁷

Indledningsvist skete der dog ikke meget mere efter Donald Rumsfeld havde fået samlet ansvaret for stabiliserings- og genopbygningsfasen under sig selv. I starten af december var Richard Myers, der tjente som Chairman of the Joint Chiefs of Staff blevet bekymret over, at der ikke var sket nogen udvikling med etablering hovedkvarteret for stabiliseringsopgaven i Irak. Årsagen til denne forsinkelse var, at Donald Rumsfeld, Paul Wolfowitz og Douglas Feith på dette tidspunkt forsøgte at skabe rammerne for at irakiske oppositionsgrupper som kurderne og eksilirakere som Achmed Chalabi kunne skabe en overgangsregering, sådan at amerikanerne ikke ville ende med blive trukket ind i en lang indsats efter regimeskiftet.¹⁰⁸ General Richard Myers mente dog, at det var nødvendigt at begynde planlægningen og opbygningen af den struktur som skulle bruges i Irak. Myers satte derfor sin stab i gang med at forberede planer for den militært ledede organisation og overlod opgaven om at etablere den civile modpart til Rumsfeld. Joint Chiefs of Staff satte brigadegeneral Steve Hawkins til at stå for opbygningen af denne nye struktur. Den kom til at hedde Joint Task Force 4 (JTF-4) og blev placeret ved CENTCOM hovedkvarteret ved Tampa i Florida.¹⁰⁹ Steve Hawkins

¹⁰⁶ Rumsfeld, 2011, s. 487

¹⁰⁷ Gordon & Trainor, 2006, s. 141

¹⁰⁸ Rumsfeld, 2011, s. 483-484

¹⁰⁹ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 38

måtte opbygge sin struktur helt fra bunden. Han var ikke tildelt nogle økonomiske ressourcer og endte med at ansætte 58 medarbejdere til sin stab, som ikke havde arbejdet sammen tidligere.¹¹⁰

Få dage efter Richard Myers havde taget initiativ til at etablere JTF-4 havde Bush på et National Security Council møde sagt at krig var uundgåelig. Rumsfeld havde herefter igangsat arbejdet med at oprette den civile struktur, som kom til at hedde Office of Reconstruction and Humanitarian Affairs (ORHA). Få dage senere blev det bekræftet, at det ville blive Forsvarsministeriet, som havde ansvaret for fase IV i Irak. Det var som nævnt, noget Donald Rumsfeld havde arbejdet ihærdigt for og Colin Powell havde været enig i at det var Forsvarsministeriet, som var bedst udrustet til at have den koordinerende rolle: *“State does not have the personnel, the capacity, or the size to deal with an immediate postwar situation in a foreign country that’s eight thousand miles away from here”*¹¹¹

Da præsident Bush den 20. januar 2003 udstedte den hemmeligheds-stemplede National Security Presidential Directive 24 (NSPD 24), blev det gjort klart at ORHA ville have det overordnede ansvar for administrationen i Irak. I NSPD 24 fremgår det at hvis det skulle blive nødvendigt for den amerikansk ledede koalition at befri Irak, så skulle det være muligt at imødegå de udfordringer, der kunne være i landet umiddelbart efter kamphandlingernes afslutning. For at håndtere den opgave skulle Forsvarsministeriet etablere et planlægningskontor til stabiliserings- og genopbygningsfasen. I direktivet instruere præsidenten yderligere at det nyoprettede planlægningskontor skal bygge på de planlægningsprocessor, der har været individuelt i de forskellige statslige institutioner. Desuden skulle der tages kontakt til FN-institutioner og NGO’er, som kunne hjælpe med at imødekomme de behov den irakiske befolkning måtte have, desuden skulle koalitionslande i videst mulige omfang forsøges involveret i processen. Herefter fremgår det af direktivet, at alle institutioner med relevante ressortområder skal bidrage med personel til det kontor, der oprettes i forsvarsministeriet. Det bliver efterfølgende specificeret at der er tale om mere eller mindre alle ministerier og efterretningstjenester, som forventes at bidrage. Direktivet bliver afsluttet med følgende bemærkning: *This effort is of the highest priority and time-sensitivity, and will require the full support of all departments and agencies.*¹¹²

¹¹⁰ Gordon & Trainor, 2006, s. 143

¹¹¹ Colin Powell citeret i: Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 33

¹¹² National Security Presidential Directive 24

Med dette Presidential Directive udstedt den 20. januar blev ORHA officielt oprettet. Forberedelserne havde dog været undervejs fra sidste halvdel af december 2002. Douglas Feith, der var en højtplaceret embedsmand i forsvarsministeriet med titlen Under Secretary of Defense for Policy, havde allerede den 9. januar taget kontakt til den pensionerede generalløjtnant Jay Garner og spurgt ham om han ville lede det nye kontor, som skulle så for planlægningen af stabiliseringsfasen i Irak. Det var også mere eller mindre Douglas Feith, som havde forfattet NSPD 24. Det fremgår af et memorandum som Douglas Feith sendte til Donald Rumsfeld den 8. januar, hvor han har skrevet et udkast til NSPD 24, som stort set er identisk med slutresultatet. I memoet forklarer han Rumsfeld, at han sammen med sin medarbejder Steve Hadley havde vurderet, at den bedste måde at sikre fuld støtte til et inter-institutionelt samarbejde centreret i forsvarsministeriet ville være at præsidenten beordre det gennem et Presidential Directive.¹¹³

Den pensionerede generalløjtnant Jay Garner havde tidligere erfaringer fra det kurdiske område i Irak, hvor han i 1991 havde ledt en amerikansk styrke, som skulle hjælpe med at sikre kurderne. En del af årsagen til, at Jay Garner var kommet i søgelyset som lederen af ORHA var også, at han efter sin militære karriere via sit job i militærindustrien havde stiftet bekendtskab med Donald Rumsfeld, som havde et godt indtryk af Garner. Udover, at have direkte erfaring fra den tidligere indsats i Irak, så havde Garner også vigtige bekendtskaber med andre ledende skikkelser i forberedelserne til Irakkrigen. Både general Tommy Franks og general David D. McKiernan, som skulle kommandere alle koalitions landstyrker i krigen mod Irak, havde tidligere været Garners underordnede.¹¹⁴ Jay Garner havde accepteret stillingen og der ventede ham en intens arbejdsperiode, hvor han skulle forsøge at stable en plan for fase IV på benene.¹¹⁵ Fra oprettelsen af ORHA ville der gå 56 dage inden invasionen af Irak påbegyndtes. Det har Jay Garner naturligvis ikke vidst præcist, men der var på det tidspunkt en udbredt opfattelse i det amerikanske militær at en krig mod Irak nærmede sig. ORHA fik indledningsvist tildelt nogle tomme kontorer i Pentagon. ORHA var til gengæld ikke tildelt nogen økonomiske midler ved oprettelsen og Jay Garner måtte starte fra bunden med at opbygge en personalestab. Ved NSPD 24 havde præsidenten gjort det klart, at det var hensigten at ORHA skulle bygge på de planer der allerede var udviklet i andre dele af regeringens institutioner og det amerikanske forsvar, men der var ikke nogen fra de andre institutioner der meldte sig og briefede ORHA om de planer og processer, der allerede var sat

¹¹³ Feith to Rumsfeld, "Establishing the DoD Postwar Planning Office," 9. Januar.

¹¹⁴ RAND, *After Saddam*, s. 51

¹¹⁵ Gordon & Trainor, 2006, s. 149-150

i gang. Udover at ORHA indledningsvist ikke modtog nogen hjælp fra de andre institutioner i den amerikanske regering, der eller var blevet beordret til det gennem NSPD 24, så var ORHA heller ikke på dette tidspunkt bekendt med store dele af den planlægning, der havde fundet sted. Jay Garner og den personalestab som han var ved at opbygge havde ikke modtaget nogen lister over andre initiativer i de forskellige amerikanske institutioner. I flere tilfælde havde de folk, der tidligere arbejdede med stabiliserings- og genopbygningsplanlægningen været fornærmede over den præsidentielle beslutning, som de forstod som en slags fjendtlig overtagelse, selvom det havde været hensigten med NSPD 24, at ORHA skulle koordinere og videreudvikle det arbejde, som allerede var lavet.¹¹⁶ Jay Garner og andre ansatte i ORHA lærte derfor kun løbende og spontant om de tidligere initiativer, der havde været i forskellige statslige institutioner for at forberede stabiliserings- og genopbygningsfasen i Irak. Disse problemer eksemplificeredes tydeligt ved, at Garner kort før invasionen, fik kendskab til Douglas Feiths Office of Special Plans, der tidligt havde arbejdet med planlægning af forskellige aspekter af stabiliseringsfasen. Denne information var kun kommet Jay Garner i hænde fordi en ORHA medarbejder ved et tilfælde var faldet over planerne.¹¹⁷ Taget i betragtning at det var Douglas Feith selv, der havde ansat Garner og i øvrigt udformet det Presidential Directive som klargjorde ORHA's formål og behov for at få indsigt i den slags planlægning, så virker det sløvt, at ORHA ikke fra starten fik indsigt i dette.

Da Jay Garner påbegyndte arbejdet med at opbygge sin organisation rekrutterede han først to tidligere kolleger, de pensionerede generaløjtnanter Ron Adams og Jerry Bates som henholdsvis vicedirektør og stabschef. Garner ansatte flere andre pensionerede militære personer til ledende funktioner. Det viste sig dog at være svært at skaffe den nødvendige personale til ORHA og processen tog flere uger og det var særligt svært at skaffe den nødvendige personel med civil baggrund. I slutningen af januar 2003 havde Jay Garner på et møde fået National Security Advisor Condoleezza Rice til at pålægge de relevante statslige institutioner at bidrage med personel til ORHA. Da det kunne var få statslige institutioner, som havde bidraget med personel til ORHA efter denne henstilling, forsøgte ORHA igen i midten af februar at få National Security Council til at lægge pres på de forskellige institutioner for at få dem til at bidrage hurtigst muligt. Alligevel lykkedes det dårligt, at få bidrag fra flere institutioner og i nogle tilfælde ankom det efterspurgte personale først efter

¹¹⁶ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 33

¹¹⁷ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 36

ORHA var blevet afløst af Coalition Provisional Authority (CPA) efter erobringen af Bagdad.¹¹⁸ Selv det personalebehov, som ORHA havde brug for, der skulle hentes inden for forsvarsministeriets eget ressortområde, såsom logistik og kommunikationseksperter, var svært at få udfyldt. Da krigen nærmede sig og ORHA staben den 16. marts var blevet flyttet til Kuwait inden invasionen var den samlede stab kun på 151 mand, mens Jay Garner havde estimeret et behov på mindst 300 mand.¹¹⁹

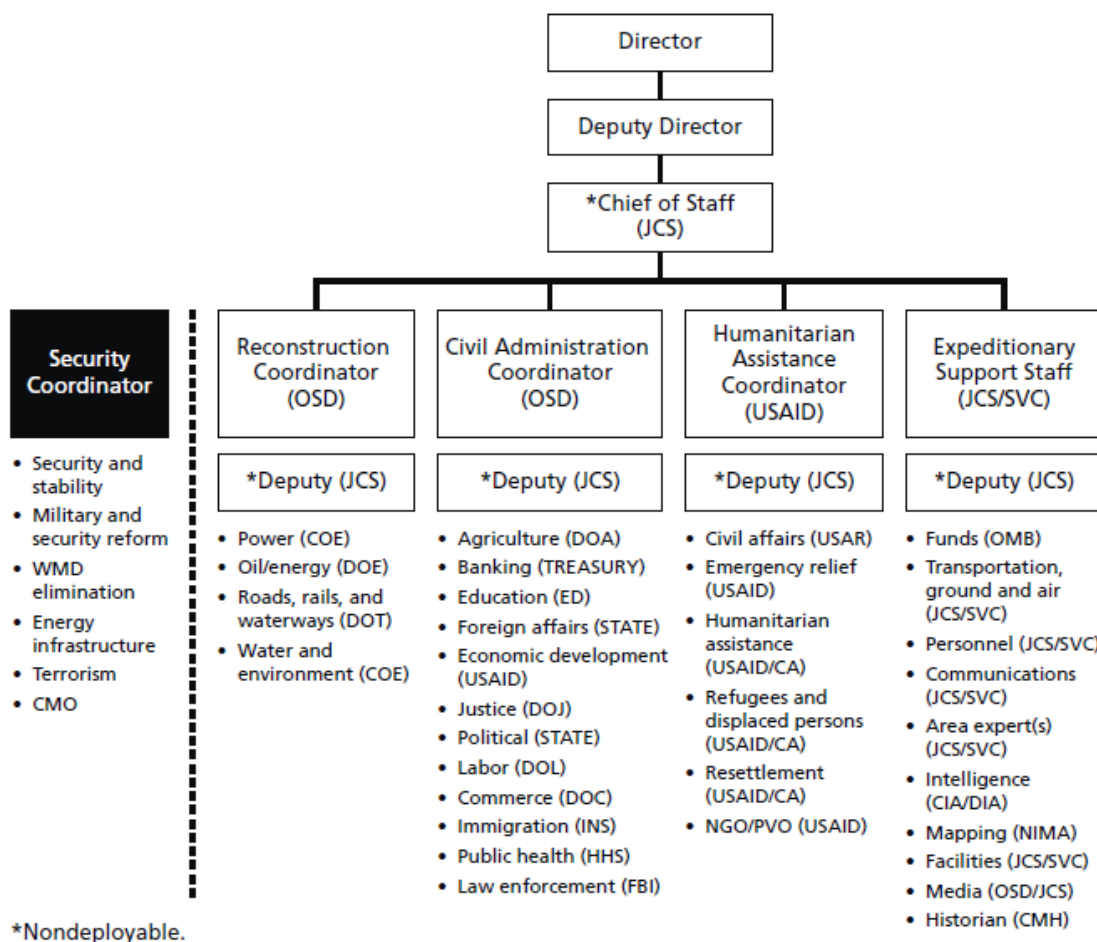
Baseret på noget af den planlægning, der havde fundet sted ved National Security Council, begyndte Jay Garner at opbygge tre overordnede søjler inden for ORHA strukturen, der hver repræsenterede et af ORHAs centrale ansvarsområder. De tre søjler genopbygning, civil administration og humanitære assistance. Herudover skulle der også opbygges en support kapacitet, som kunne støtte de tre andre søjler i ORHA strukturen. Det var Garners hensigt at de tre søjler skulle være under ledelse af højtstående civile embedsmænd. Han mente, at en embedsmand fra USAID skulle have ansvaret for den søjle af ORHA, der havde ansvaret for genopbygning. To embedsmænd fra det amerikanske udenrigsministerium skulle have ansvaret for henholdsvis den civile administration og den humanitære assistance. Donald Rumsfeld brød sig dog ikke om den plan. Han mente i stedet, at militærpersonel udpeget af Joint Chiefs of Staff skulle have ansvaret for alle tre søjler. Efter forskellige diskussioner havde Rumsfeld givet sig og accepteret at USAID ville have ansvaret for genopbygningssøjlen og at det amerikanske udenrigsministerium ville have ansvaret for den humanitære assistance, men han holdte fast i at ansvaret for den civile administration skulle holdes indenfor forsvaret.¹²⁰

¹¹⁸ RAND, After Saddam, s. 53-54

¹¹⁹ RAND, After Saddam, s. 58

¹²⁰ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 37

Figure 5.1
Initial ORHA Organization Chart

SOURCE: Chart provided to ORHA, January 17, 2003.

RAND MG642-5.1

121

Dette organisationskort var blevet givet til ORHA ved oprettelsen. Organisationsopbygningen ændrede sig løbende, men det grundlæggende fundament for ORHA og det forskellige opgavefordelinger findes på dette kort. Den sikkerhedskoordinator, som fremgår på venstre side af organisationskortet skulle i den oprindelige tankegang være brigadegeneral Steve Hawkins. Den løbende udvikling frem mod krigen start ændrede dog vilkårene for Joint Task Force 4 (JTF-4), der ligesom ORHA kæmpede med ressourceproblemer og manglende personale. Med planlægningens løbende udvikling blev der arbejdet på at etablere nærmere forbindelser mellem ORHA og JTF-4 bl.a. med udgangspunkt i en forbindelsesofficer.¹²² Efter Rumsfeld havde accepteret Garners ønske at udnævne ledere af ORHAs underafdelinger, som havde en baggrund i andre statslige institutioner begyndte Garner at udvalgte de nye ledere. Som leder af ORHAs afdeling for genopbygning valgte Garner

¹²¹ RAND, After Saddam, s. 57

¹²² RAND, After Saddam, s. 56

USAID embedsmanden Lew Lucke. Lederen for humanitærassistance afdelingen blev fundet i udenrigsministeriet og her blev ambassadør George Ward udvalgt. Douglas Feith nominerede embedsmanden Michael Mobbs til at lede afdelingen for den civile administration. Herudover var det desuden meningen at Garner skulle forsætte med at stå i spidsen for den fjerde gren af ORHA, der dannede rammen for ORHAs logistiske, administrative og supportmæssige opgaver.¹²³ Organisationskortet giver også et indtryk af hvilke konkrete opgaver, der lagde i de forskellige ORHA afdelinger samt hvilke amerikanske institutioner, som de skulle involvere for at løse problemerne. For Lew Lucke, der kunne koordinere genopbygningens-missionen, var hovedopgaven i grove træk at få den irakiske infrastruktur til fungere hurtigste muligt efter invasionen var overstået. Imens skulle Michael Mobbs sikre koordinationen af opbygningen af en velfungerende administration af Irak. I det henseende var det vigtigt at sikre videreførelsen af det eksisterende embedsapparat, samtidigt med at de skulle reformeres. Til sidst skulle George Ward overordnet set koordinere den humanitære indsats, herunder sikre et sundhedsberedskab der kunne håndtere irakiske borgere, som eventuelt var udsat kemiske våben, eller på andre måder var kommet til skade. Det var også Wards opgave at forberede håndteringen af de flygtninge, som kunne forventes at spredes rundt i Irak. Det fremgår også af organisationskortet at de forskellige fuldmægtige embedsmænd ikke skulle deployeres til Irak. På en senere opdateret version blev dette dog ændret, sådan at hele ORHA organisationen skulle deployeres til Irak.¹²⁴

Som forberedelserne skred frem oplevede ORHA store ressourceproblemer idet der ikke var afsat et selvstændigt budget til organisationens drift. Samtidigt var kontoret blevet oprettet i improviserede lokaler og at skaffe kontorartikler til de nye medarbejdere, der løbende ankom til ORHA, blev et stigende administrativt problem. De administrative byrder, kampen ressourcer og problemerne med at skaffe den nødvendige bemanning blev et problem som forhindrede ORHA i at dedikere sig til planlægningen.¹²⁵

Den 21-22. februar 2003 afholdtes et seminar med inter-institutionelt fremmøde Garners opfordring. Det var meningen, at mødet skulle bidrage med at få de forskellige aktører på samme hold så koordineringen af ORHA kunne foregå mere effektivt. På mødet fremlagde Garner de overordnede planer og tanker som var blevet udarbejdet. Helt basalt var den

¹²³ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 37

¹²⁴ RAND, After Saddam, s. 56

¹²⁵ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 37

opfattelse ORHA havde af hvordan stabiliserings- og genopbygningsfasen skulle håndteres efter regimeskiftet at ORHA midlertidigt skulle erstatte den øverste del af den irakiske regering. Hensigten var, at ORHA kunne træde ind som en slags midlertidig ledelse for den irakiske regering og det var planlagt at ORHA på det tidspunkt skulle have så mange penge at det ville kunne udbetale løn til ca. 600.000 irakere i den offentlige sektor. Han vidste dog også, at der efter estimerne var omkring 1.400.000 flere civile irakere og omkring 300.000 militære som han også ønskede at der kunne skaffes ressourcer til. Amerikanske efterretninger havde tydet på at store dele af det irakiske militær kun i meget begrænset omfang ville kæmpe mod en amerikansk ledet invasion. Derfor forventede Garner en stor del af de Irakiske styrker kunne anvendes som en slags billig arbejdskraft til genopbygningsindsatsen. Andre på mødet havde dog også haft planer for at bruge de irakiske styrker.¹²⁶

Ved Garners præsentation på mødet var der generelt tale om helt overordnede skitser over forskellige ansvarsområder. Det skyldtes ikke mindst at ORHA kun havde eksisteret i lidt mere end en måned inden seminaret. Der var repræsentanter fra mange forskellige statslige institutioner og militæret. Lederen af Future of Iraq projektet Thomas Warrick var blandt andet til stede og det var her Garner havde sit første møde med Warrick, hvilket også var første gang han hørte om Future of Iraq projektet. Efter Warrick på mødet havde talt om projektet og de overordnede ideer som det havde resulteret i havde Garner bedt Warrick om at komme og arbejde for ham fordi han mente ORHA havde brug for Warricks ekspertise. Warrick havde accepteret, men få dage senere havde Rumsfeld beordret Garner til at holde Thomas Warrick ude af ORHA.¹²⁷ Warrick var ikke den eneste fra udenrigsministeriet som Rumsfeld ikke ville lade Garner ansætte i ORHA. Nogle dage efter mødet havde Garner også planlagt at ansætte Megan O'Sullivan en af udenrigsministeriets eksperter. Colin Powell havde desuden fundet syv andre højtrangerende embedsmænd med relevant ekspertise. Rumsfeld havde afvist dem alle sammen, men det førte til en armlægning mellem Powell og Rumsfeld, hvor Powell havde truet med at trække udenrigsministeriet helt ud af ORHA indsatsen. Rumsfeld havde givet sig, hvorefter Garner havde accepteret Colin Powells foreslåede embedsmænd og O'Sullivan. Thomas Warrick havde Rumsfeld dog stadig udelukket.¹²⁸

¹²⁶ Gordon & Trainor, 2006, s. 153

¹²⁷ RAND, After Saddam, s. 63

¹²⁸ Gordon & Trainor, 2006, s. 159

På seminaret havde George Ward fra ORHA desuden redegjort for hvilke formodninger om forholdene i Irak ORHA havde bygget planlægningen på. En af de vigtigste formodninger var at Mckiernans styrker hurtigt kunne etablere et sikkert arbejdsmiljø for de mange civile medarbejdere i ORHA der skulle yde nødhjælp. Samtidigt estimerede ORHA at fødevare mangel hurtigt kunne blive et stort problem, hvis det irakiske oil for food program smuldrede. ORHA estimerede at omkring 40.000 irakere arbejdede med distribueringen af dette fødevareprogram. Derfor anbefalede ORHA at det ville være essentielt at sikre, at denne struktur fortsatte med at virke optimalt. Samtidigt forventede ORHA, at det ville være nødvendigt, at finde en måde at genhuse mange af de irakere der eventuelt måtte flygte eller havde mistet deres hjem under invasionen.¹²⁹ En af de formodninger havde skabt et problem på mødet. Repræsentanter fra CENTCOM havde gjort klart, at de kun ville være ansvarlige for at sikre regimeskifte og besejre hans styrker. De så det ikke som deres opgave at sikre lov og orden blev overholdt, eller at udsende beskyttstyrker til at eskortere civile humanitære medarbejdere.¹³⁰

Den 10. marts 2003 havde Garner briefet præsidenten, Condoleezza Rice, Donald Rumsfeld, Colin Powell, George Tenet, General Franks og Ricard Cheney om den struktur, som var opbygget i ORHA, der skulle kunne håndtere fase IV. De vigtigste pointer Garner fremlagde var nødvendigheden i at sikre midler, som kunne bruges til at aflønne irakiske embedsmænd, militære og politistyrker. Han lagde ligeledes vægt på behovet for at de irakiske styrker kunne bruges som arbejdskræft til genopbygningsopgaver. Desuden ville det være vigtigt at internationale stabiliseringsstyrker hurtigst muligt kunne deployeres i Irak. Bush havde her accepteret brugen af irakiske styrker til genopbygningsopgaver. Senere samme dag havde præsidenten haft endnu en briefing, På dette møde havde Frank Miller, som arbejdede i NSC staben briefet præsidenten om NSC's anbefalinger angående de-Ba'athification. Han havde anbefalet, at sådan en proces kun i meget begrænset omfang blev gennemført og at kun de værste Baath-medlemmer blev holdt ude af administrationen, for at sikre at Iraks embedsapparat stadig ville fungere effektivt.¹³¹

Kort efter begyndte ORHA at deployere til Kuwait. Oprindeligt havde Garner forstillet sig at ORHA skulle implementeres i Mckiernans hovedkvarter ved Camp Doha. Det ville Mckiernan imidlertid ikke tillade, da han ikke ønskede en så stor civiltilstedeværelse på

¹²⁹ Gordon & Trainor, 2006, s. 153

¹³⁰ RAND, After Saddam, s. 64

¹³¹ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 45

basen. I stedet blev ORHA indlogeret på Hotel Hilton, hvor de fortsatte planlægningen. Der opstod dog nogle overraskelser som følge af ORHA's manglende indsigt i CENTCOM's planlægning af krigsplanerne. Eksempelvis havde Mckiernan besluttet at ORHA skulle blive i Kuwait indtil de større militæroperationer var fuldstændigt afsluttet. Det havde betydet at ORHA's tidsplaner blev forrykket og at uroen i Bagdad allerede var begyndt at vokse da ORHA ankom til byen.¹³² I tidlig april havde der endnu været usikkerhed over den politiske strategi i Irak. Til sidst havde Rice dog oplyst at målet skulle være at videregive ansvaret for Irak til en irakisk overgangsregering hurtigst muligt. Der skulle dog ikke gå mere end to uger inden Bush havde udsendt Bremer og oprettet Coalition Provisional Authority. I havde den uro der bredte sig i Bagdad betydet at mange af de ministerier som ORHA planlagde at videreføre stod i brand.¹³³

I starten af april havde embedsmænd fra forsvarsministeriet og vicepræsidentens kontor kontaktet Bremer første gang. Det var blevet besluttet, at han skulle stå for opgaven med at opbygge de civile strukturer i Irak som var nødvendige. Garner og ORHA var nået frem til Bagdad den 21. april 2003 og samme aften blevet ringet op af Rumsfeld, som havde fortalt ham at Bush havde besluttet at indsætte Bremer som leder CPA, der skulle være koalitions nye administrationsapparat i Irak. Garner havde godt vidst, at det var meningen at han skulle udskiftes af en civil leder på et tidspunkt, men havde ikke forventet at det ville være så tidligt, eller at ORHA skulle udskiftes med CPA. Oprettelsen af CPA betød et strategisk skifte idet meningen med ORHA havde været, at lave en organisation, som kunne stå for en midlertidig administration af Irak og genopbygningsindsatsen. Efter der begyndte at udbryde uro flere steder i Irak havde Bush dog skiftet mening og valgt at oprette CPA.¹³⁴ Ved CPA's oprettelse opslugte det mere eller mindre ORHA's organisation, men selvom der en videreførelse af mange medarbejdere, som allerede havde arbejdet med projektet, så var skiftet med til at skabe organisatorisk forvirring. Samtidigt tog Bremer nogle beslutninger, der som tidligere nævnt, var med til at sætte gang det begyndende oprør. Desuden havde både beslutningen om den totale De-Baathification og opløsningen af den irakiske hær direkte modarbejdet de planer ORHA havde lagt.

¹³² RAND, After Saddam, s. 67

¹³³ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 52

¹³⁴ Special Inspector General Iraq Reconstruction, Hard Lessons, s. 64

Konklusion

Gennem specialets analyse er den amerikanske indsats for at planlægge stabiliserings- og genopbygningsindsatsen blevet analyseret. Den drastiske udvikling i sikkerhedssituationen i Irak og den kaotiske oplevelse de embedsmænd, som arbejdede med denne opgave oplevede, er ofte blevet tilskrevet manglende planlægning. Det er dog en forsimpning at sige, at der ikke var nogen planlægning overhovedet. Af gode grunde var der væsentligt mere planlægning til stabiliserings- og genopbygningsfasen i Irakkrigen end der havde været i Afghanistan. De første initiativer til denne slags planlægning blev taget allerede i november 2001 da embedsmænd i udenrigsministeriet fornemmede sandsynligheden for, at Irak ville blive en del af krigen mod terror. Iraks historie har været fyldt med perioder, hvor landet har været besat af fremmede magter og historien desuden været præget af store etniske konflikter. Derfor vurderede udenrigsministeriets embedsmænd, at der var en risiko for, at en krig mod Irak kunne ende i en hård efterkrigsfase. Det førte til dannelsen af Future of Iraq projektet, hvor et stort antal eksilirakere med stor etnisk diversitet, blev involveret i et projekt, der forsøgte at forudse de problemer og løsningsmuligheder, der kunne opstå efter et regimeskifte i Irak. Future of Iraq projektet havde oprettet flere arbejdsgrupper som dækkede en lang række forskellige emner. Projektets deltagere mødtes på en række konferencer hvor arbejdsgruppens emne blev diskuteret. Dette resulterede i et dokument af varierende størrelse og kompleksitet, som refererede diskussioner på konferencen og resultater, der var opnået. I nogle tilfælde kom arbejdsgrupperne med konkrete anbefalinger til både langsigtede og kortsigtede initiativer. I flere tilfælde lignede arbejdsgruppernes analyse af mulige problemer og eventuelle løsninger, de analyser og løsningsmodeller, som blev udarbejdet af andre på senere tidspunkter. Future of Iraq projektet kom dog aldrig til at blive en integreret del af den samlede planlægning af stabiliserings- og genopbygningsfasen før Irakkrigen. I realiteten blev projektet mere eller mindre lagt i glemmebogen. Blandt de væsentligste årsager til dette var en omfattende politisk og inter-institutionel magtkamp, der kulminerede da det blev besluttet, at al planlægning af stabiliserings- og genopbygningsopgaven skulle samles i det amerikanske forsvarsministerium. Efter forsvarsministeriet havde fået ansvaret for planlægningsprojektet blev Future of Iraq projektet ikke inddraget. Det skyldtes primært en aggressiv politisk indblanding fra toppolitikere og embedsmænd, fra forsvarsministeriet og vicepræsidentens kontor. Meget tyder på, at denne indblanding i en grad skyldtes personrelaterede konflikter, men en del af årsagen har formentligt også været forskellige visioner for hvordan engagementet skulle være efter regimeskifte havde været gennemtvunget. Future of Iraq projektet og udenrigsministeriet i almindelig advokerede en

længere tilstedeværelse, hvor amerikanerne skulle være med til at facilitere arbejdet mod udarbejdelsen af en irakisk grundlov og siden sikre en demokratisk valgt regering. Den øverste ledelse i forsvarsministeriet og ved vicepræsidentens kontor ønskede i stedet at overdrage magten i Irak til en eksilregering, der skulle oprettes allerede inden krigen startede således, at ansvaret for Iraks genopbygning hurtigt kunne flyttes over på denne.

Med beslutningen om at samle planlægningen af stabiliserings- og genbygningsmissionen under forsvarsministeriet blev det første gang siden 2. verdenskrig, at det ikke ville være udenrigsministeriet, som havde ansvaret for den opgave. Beslutningen om at samle ansvaret for planlægningsindsatsen under forsvarsministeriet var dog ikke kun en beslutning, som var resultatet af personlige og/eller inter-institutionelle stridigheder. Der var også tale om en reaktion på erfaringer fra Balkan og Afghanistan, der havde vist at det ikke var hensigtsmæssigt, at ansvaret for stabiliserings- og genopbygningsindsatser var spredt mellem forskellige institutioner. Det blev dog ikke en ubetinget succes at samle ansvaret for planlægningsindsatsen under forsvarsministeriets kontrol. En af de primære årsager til dette er, at det skete meget sent. Med beslutningen om at samle koordineringen af planlægningsopgaven i forsvarsministeriet var ORHA blevet oprettet som det kontor, der skulle stå for opgaven. Dette kontor, der blev oprettet kun to måneder før krigen mod Irak startede, skulle opbygges helt fra bunden. Det var først efter nogle uger, at rekrutteringen af medarbejdere begyndte og en af ORHA's største problemer helt frem mod krigens start, var at skaffe den nødvendige bemanding. Det havde været meningen, at ORHA skulle modtage personel og materiale fra andre dele af den amerikanske regering, som var begyndt at kigge på planer for håndteringen af en stabiliserings- og genopbygningsfase i Irak, men det skete kun i begrænset omfang og sent. Som konsekvens af den sene start på planlægningen samt de store administrative og bemandingsmæssige problemer der havde været i tiden efter ORHA's oprettelse, var planerne aldrig nået langt. Til gengæld havde ORHA produceret nogle overordnede planer om hvordan tiden umiddelbart efter et regimeskifte skulle håndteres. Meget af den planlægning havde dog bygget på nogle formodninger om vilkårene i Irak, som ikke blev indfriet. For det første resulterede beslutninger fra CENTCOM i, at den tidsplan ORHA havde udviklet ikke kunne blive overholdt. Da ORHA nåede frem til Bagdad var uroen allerede ved at sprede sig og flere af de ministerier ORHA havde forestillet sig, at skulle sikre administrationen af stod i brand. Da ORHA kort efter ankomsten til Bagdad blev udskiftet med CPA røg centrale punkter af de planer ORHA havde udviklet i vasken. Det havde været meningen, at ORHA skulle anvende det irakiske embedsværk og den irakiske

hær i genopbygningsindsatsen, men med CPA's første beslutninger var den irakiske hær blevet opløst og det samme var store dele af den offentlige administration. Samtidigt repræsenterede oprettelsen af CPA et strategiskifte. ORHA havde planlagt en længere besættelse af Irak. På højere politiske niveauer havde ønsket været, at administrationen af Irak hurtigst muligt skulle overflyttes til en irakisk overgangsregering.

Litteraturliste:

Future of Iraq Project:

Water, Agriculture and Environment Working Group:

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB198/FOI%20Water,%20Af%20and%20Envnt.pdf>

Public Health and Humanitarian Needs:

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB198/FOI%20Public%20Health.pdf>

Defense Policy and Institutions:

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB198/FOI%20Defense%20Policy%20and%20Institutions.pdf>

Economy and Infrastructure:

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB198/FOI%20Economy%20and%20Infrastructure.pdf>

Transparency and Anti-Corruption Measures:

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB198/FOI%20Transparency.pdf>

Education:

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB198/FOI%20Education.pdf>

Transitional Justice:

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB198/FOI%20Transitional%20Justice.pdf>

Democratic Principles and Procedures:

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB198/FOI%20Democratic%20Principles.pdf>

State Department briefing, Future of Iraq Project, November 1, 2002

<http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB163/iraq-state-02.pdf>

National Security Archives, side: About NSA

http://nsarchive.gwu.edu/nsa/the_archive.html

¹³⁵ Alle links er tilgået 01-02-2017

National Security Presidential Directive 24 (NSPD 24):

<https://fas.org/irp/offdocs/nspd/nspd-24.pdf>

Feith to Rumsfeld, “Establishing the DoD Postwar Planning Office,” 9. Januar.

[http://library.rumsfeld.com/doclib/sp/315/2003-01-](http://library.rumsfeld.com/doclib/sp/315/2003-01-08%20from%20Doug%20Feith%20re%20Establishing%20the%20DoD%20Postwar%20Planning%20Office.pdf)

[08%20from%20Doug%20Feith%20re%20Establishing%20the%20DoD%20Postwar%20Planning%20Office.pdf](http://library.rumsfeld.com/doclib/sp/315/2003-01-08%20from%20Doug%20Feith%20re%20Establishing%20the%20DoD%20Postwar%20Planning%20Office.pdf)

Iraq Inquiry: Homepage

<http://www.iraqinquiry.org.uk/>

RAND: After Saddam: Prewar Planning and the Occupation of Iraq

(2008) http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/monographs/2008/RAND_MG642.pdf

Special Inspector General for Iraq Reconstruction: Hard Lessons: The Iraq Reconstruction Experience

(2009) http://psm.du.edu/media/documents/us_research_and_oversight/sigir/lessons_learned/us_sigir_hard_lessons_2009-reconstruction.pdf

Litteratur

The Bush Doctrine and the War on Terrorism : Global Responses, Global Consequences.

Oxon: Routledge, 2006.

Allawi, Ali A. *The Occupation of Iraq : Winning the War, Loosing the Peace.* New Haven,

Conn; London: Yale University Press, 2007.

Arato, Andrew. *Constitution Making Under Occupation : The Politics of Imposed Revolution in Iraq.* New York: Columbia University Press, 2009.

Bakich, Spencer D. *Success and Failure in Limited War : Information and Strategy in the Korean, Vietnam, Persian Gulf, and Iraq Wars.* Chicago: The University of Chicago Press, 2014.

- Bakich, Spencer D. *Success and Failure in Limited War : Information and Strategy in the Korean, Vietnam, Persian Gulf, and Iraq Wars*. Chicago: The University of Chicago Press, 2014.
- Black, Jeremy. *War in the Modern World: 1990-2014*. London. Routledge, 2015.
- Breitenbauch, Henrik Ø. *Uendelig Krig? : Danmark, Samtænkning Og Stabilisering Af Globale Konflikter*. Kbh.: Jurist- og Økonomforbundet, 2015.
- Bremer, L. Paul, and Malcolm McConnell. *My Year in Iraq : The Struggle to Build a Future of Hope*. New York; London: Simon & Schuster, 2006.
- Brigham, Robert K.,1960-. *The United States and Iraq since 1990 : A Brief History with Documents*. Chichester: Wiley-Blackwell, 2014.
- Cockayne, James, and Adam Lupel. *Peace Operations and Organised Crime : Enemies Or Allies?* London: Routledge, 2011.
- Cockburn, Andrew. *Rumsfeld : His Rise, Fall, and Catastrophic Legacy*. Detroit, Mich.: Thorndike Press, 2007.
- Cordesman, Anthony H. *The War After the War : Strategic Lessons of Iraq and Afghanistan*. Washington: The CSIS press, 2004.
- Cordesman, Anthony H. *The Iraq War : Strategy, Tactics, and Military Lessons*. London: Praeger, 2003.
- Corum, James S. *Fighting the War on Terror : A Counterinsurgency Strategy*. St. Paul, Minn.: Zenith Press, 2007.
- Crandall, Russell. *America's Dirty Wars : Irregular Warfare from 1776 to the War on Terror*. New York, N.Y.: Cambridge University Press, 2014.
- Day, Thomas L. *Along the Tigris : The 101st Airborne Division in Operation Iraqi Freedom : February 2003 to March 2004*. Atglen: Schiffer Publishing Ltd., 2007.

- Diamond, Larry Jay. *Squandered Victory : The American Occupation and the Bungled Effort to Bring Democracy to Iraq*. New York: Times Books, 2005.
- Dixon, Paul, 1964-. *The British Approach to Counterinsurgency : From Malaya and Northern Ireland to Iraq and Afghanistan*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2012.
- Draper, Robert. *Dead Certain : The Presidency of George W. Bush*. New York: Free Press, 2007.
- Duffield, John S., and Peter J. Dombrowski 1963-. *Balance Sheet : The Iraq War and U.S. National Security*. Stanford, Calif.: Stanford Security Studies, 2009.
- Dumbrell, John. *Rethinking the Vietnam War*. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2012.
- Dumbrell, John, and David Ryan. *Vietnam in Iraq : Tactics, Lessons, Legacies and Ghosts*. Abingdon ; New York: Routledge, 2007.
- Ehrenberg, John, 1944-. *The Iraq Papers*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2010.
- Ender, Morten G. *American Soldiers in Iraq : McSoldiers Or Innovative Professionals?* London: Routledge, 2009.
- Fontenot, Gregory, E. J. Degen, and David Tohn. *On Point : The United States Army in Operation Iraqi Freedom*. 1. udg. ed. Annapolis, Maryland: Naval Institute Press, 2005.
- Franks, Tommy: *American Soldier*
New York. William Morrow, 2005.
- French, David, 1954-. *The British Way in Counter-Insurgency, 1945-1967*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2011.
- Fulbrook, Mary. *Interpretations of the Two Germanies, 1945-1990*. 2nd ed. Basingstoke: Macmillan, 2000.
- Galula, David. *Counterinsurgency Warfare : Theory and Practice*. 2. opl. ed. London og Westport, Conn.: Praeger Security International, 2006.

Gardner, Lloyd C.,1934-, and Marilyn Blatt Young. *Iraq and the Lessons of Vietnam, Or, how Not to Learn from the Past*. New York: New Press; Distributed by W.W. Norton & Co., 2007.

Gardner, Lloyd C.,1934-, and Marilyn Blatt Young. *Iraq and the Lessons of Vietnam, Or, how Not to Learn from the Past*. New York: New Press; Distributed by W.W. Norton & Co., 2007.

Gates, Robert M. *Duty : Memoirs of a Secretary at War*. New York: Alfred A. Knopf, 2014.

Goldstein, Lyle J. *Preventive Attack and Weapons of Mass Destruction : A Comparative Historical Analysis*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2006.

Gibson, Bryan R. *Sold Out? US Foreign Policy, Iraq, the Kurds, and the Cold War*. New York: Palgrave Macmillan., 2015.

Gordon, Michael R.,1951-, and Bernard E. Trainor 1928-. *Cobra II : The Inside Story of the Invasion and Occupation of Iraq*. London: Atlantic, 2006.

Gordon, Michael, and General Bernard Trainor. *The Endgame : The Inside Story of the Struggle for Iraq, from George W. Bush to Barack Obama*. London: Atlantic Books, 2012.

Katz, Mark N. *Leaving without Losing : The War on Terror After Iraq and Afghanistan*. Baltimore, Md.: Johns Hopkins University Press, 2012.

Høiback, Harald & Palle Ydstebø, *Krigens Vitenskap – En innføring I Militærteori* Oslo: Abstrakt Forlag, 2012.

Khoury, Dina Rizk. *Iraq in Wartime : Soldiering, Martyrdom, and Remembrance*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013.

Landsford, Tom. *9/11 and the Wars in:Afghanistan and Iraq* USA: ABC-CLIO, 2012.

Lock-Pullan, Richard. *US Intervention Policy and Army Innovation : From Vietnam to Iraq*. London: Routledge, 2006.

- Marr, Phebe. *Modern History of Iraq*. 2nd ed. Boulder, Colo.: Westview, 2004.
- McNamara, Robert S., 1916-2009, and Robert K. Brigham. *The United States and Iraq since 1990 : A Brief History with Documents*. Chichester England: Wiley-Blackwell, 2014.
- Metz, Steven, 1956-. *Iraq & the Evolution of American Strategy*. 1st ed. Washington, D.C.: Potomac Books, 2008.
- Mockaitis, Thomas R. *The Iraq War: A Documentary and Reference Guide*. 1. st ed. Santa Barbara, California: Greenwood, 2012.
- Murray, Williamson & Richard Sinnreich, *The Past as Prologue*. Cambridge, Cambridge University Press, 2006.
- Mumford, Andrew, and Bruno C. Reis 1973-. *The Theory and Practice of Irregular Warfare : Warrior-Scholarship in Counter-Insurgency*. London; New York: Routledge, 2014.
- Napoleoni, Loretta. *Insurgent Iraq : Al Zarqawi and the New Generation*. 1. North American ed. ed. New York: Seven Stories Press, 2005.
- Osman, Khalil. *Sectarianism in Iraq : The Making of State and Nation since 1920*. London: Routledge, 2015.
- O'Sullivan, Christopher D. *Colin Powell : American Power and Intervention from Vietnam to Iraq*. Lanham, MD: Rowman and Littlefield, 2009.
- Owens, Patricia. *Economy of Force : Counterinsurgency and the Historical Rise of the Social*. Cambridge: Cambridge University Press, 2015.
- Phillips, David L. *Losing Iraq : Inside the Postwar Reconstruction Fiasco*. New York: Basic Books, 2006.
- Powell, Colin L., and Tony Koltz. *It Worked for Me : In Life and Leadership*. New York: Harper, 2012.
- Preston, Thomas, 1963-. *Pandora's Trap : Presidential Decision Making and Blame Avoidance in Vietnam and Iraq*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2011.

- Reyes, Adrian J. *Weak and Failing States : Security Threats and U.S. Policy*. New York: Nova Science Publishers, 2010.
- Ricks, Thomas E. *The Gamble : General Petraeus and the Untold Story of the American Surge in Iraq*. London: Penguin, 2009.
- Ricks, Thomas E. *Fiasco : The American Military Adventure in Iraq*. New York: Penguin Books, 2007.
- Robben, Antonius C. G. M. *Iraq at a Distance : What Anthropologists can Teach Us about the War*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2010.
- Rumsfeld, Donald. *Known and Unknown : A Memoir*. New York: Sentinel, 2011.
- Shaud, John, Roger Weissinger-Baylon, Anne D. Baylon, NATO Workshop on Political-Military Decision Making (San Giulio. Italien), and Center for strategic Decisions research. USA. *Winning the Peace: From Confrontation to Cooperation in the Post Cold War Era*. Mendo Park, Californien: Strategic Decisions Press, 1960.
- Shimko, Keith L.,1962-. *The Iraq Wars and America's Military Revolution*. New York, NY: Cambridge University Press, 2010.
- Sifry, Micah L., and Christopher Cerf. *The Iraq War Reader : History, Documents, Opinions*. New York: Touchstone Books, 2003.
- Sky, Emma. *The Unraveling : High Hopes and Missed Opportunities in Iraq*. First edition ed. New York, NY: PublicAffairs, 2015.
- Tenet, George & Bill Harlow: *At the Center of the Storm*
Harper Collins, 2007
- Thompson, Alexander,1972-. *Channels of Power : The UN Security Council and U.S. Statecraft in Iraq*. Ithaca: Cornell University Press, 2009.
- Tomes, Robert R. *US Defense Strategy from Vietnam to Operation Iraqi Freedom : Military Innovation and the New American Way of War, 1973-2003*. London: Routledge, 2006.

